

Kuukausi- raportti

JOULUKUU 2019

Sisällysluettelo

Yhteenveto	2
Kansainvälinen talous	5
Ulkomaankauppa	9
Yksityiset kulutusmenot	12
Investoinnit.....	15
Tuotanto	19
Teollisuustuotanto	22
Työllisyys.....	26
Hinnat ja kustannukset.....	29
Julkinen talous.....	33
Yhteenveto talousennusteista	36

Ennusteryhmä

Markku Lehmus, ennustepäällikkö

🐦 @MarkkuLehmus

Birgitta Berg-Andersson, tutkija

🐦 @BirgittaBergA1

Ville Kaitila, tutkija

🐦 @VilleKaitila

Hannu Kaseva, tutkija

Suhdannenäkymät joulukuussa 2019

> Ennakoivan indikaattorin mukaan euroalueen kasvu vahvistuu

> Suomen bkt:n kasvu on ollut hyvää ja tasaista tänä vuonna

> Ulkomaankauppa ja kulutus hyvää – t&k:ssa selvä nousu

> Metalliteollisuuden kasvu on ollut vahvaa

Eurogrowth-indikaattori: euroalueen kasvu jatkuu ja piristyykin hieman

Taloukasvua ennakoivan Eurogrowth-indikaattorin mukaan euroalueen vuosikasvu hidastuu viimeisellä neljänneksellä 1,1 prosenttiin ja ensi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä vain 0,9 prosenttiin. Teollisuus ja yksityinen kulutus painavat näitä lukuja, joskin teollisuuden alakulo vähenee. Toisaalta kasvuvauhdin ennakoidaan kohentuvan, kun verrataan edelliseen neljännekseen. Vuoden lopulla varttikasvu olisi 0,2 prosenttia ja ensi vuoden alussa 0,3 prosenttia.

Suomen hallitus vaihtuu, ja Brexit-saaga jatkuu

Suomen hallitus kaatui. Tuleva hallitusohjelma tuskin poikkeaa merkittävästi edellisestä.

Brexit lykkääntyi odotetusti uudelleen, ja Britanniassa järjestetään uudet parlamenttivaalit 12.12. Voi hyvinkin olla, että konservatiivit voittavat vaalit niin, että he pystyvät yksin muodostamaan enemmistöhallituksen.

Bkt:n kasvu hyvää ja tasaista tänä vuonna

Suomen bruttokansantuote kasvoi tammi-syyskuussa 1,4 prosenttia vuoden takaisesta. Kasvu on kiihtynyt selvästi. Kun viime vuonna kausitasoitettu bkt kasvoi keskimäärin 0,1 prosenttia edellisestä neljänneksestä, tänä vuonna on kelloitettu tasaiseen tahtiin keskimäärin 0,7 prosentin kasvulukuja.

Nettovienti ja kulutus tukevat kasvua

Palvelujen viennin määrä kasvoi nykytietojen mukaan 10,5 prosenttia vuoden takaisesta ensimmäisten kolmen neljänneksen aikana. Tässä aikasarjassa nähdään kuitenkin usein suuriakin tarkistuksia. Kuitenkin myös tavaraviennin määrä kasvoi 2,3 prosenttia. Molemmat ovat kasvaneet tuontia nopeammin, joten nettovienti on selvästi tukenut taloukasvua tänä vuonna. Yksityinen kulutus kasvoi tammi-syyskuussa 0,9 % ja julkinen kulutus 1,6 % vuoden takaisesta.

Investoinneissa t&k-yllätys

Investoinnit kasvoivat kokonaisuutena ottaen tammi-syyskuussa 0,7 %. Asuinrakennusinvestoinnit ovat alentuneet yli prosentin, mutta investoinnit muihin talonrakennuksiin sekä maa- ja vesirakentamiseen ovat kasvaneet niin, että rakennusinvestoinnit olivat kokonaisuudessaan viime vuoden tasolla. Samoin kone-, laite- ja kuljetusvälineinvestoinnit olivat viime vuoden tasolla. Investointien nousu onkin kasvatettavien varojen ja henkisten omaisuustuotteiden (ml. t&k) yllättävän rajun kasvun ansiota. Nähtäväksi jää, miten tämä aikasarja kehittyy jatkossa ja kuinka sitä mahdollisesti tarkistetaan.

Metalliteollisuus kovassa kasvussa

Tuotantopuolella tehdasteollisuuden arvonlisäys on kasvanut tänä vuonna 3,4 prosenttia vuoden takaisesta. Metsäteollisuus on miinuksella, mutta sähkö- ja elektroniikkateollisuus on 13 prosentin kasvussa ja muu metalliteollisuus kolmen prosentin kasvussa.

Yksityisillä palvelualoilla on tänä vuonna jatkunut nopea kasvu ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa niin hallinto- ja tukipalveluissa kuin myös informaatio- ja viestintäpalveluissa. Rahoitus- ja vakuutusalan arvonlisäys on puolestaan pienentynyt selvästi.

Poliittisia ja taloudellisia riskejä ...

Epävarmuutta aiheuttavat mm. maailmankaupan ja talouskasvun hidastuminen mm. euroalueella, Yhdysvaltain kauppaja finanssipolitiikka, pankkijärjestelmä osissa euroaluetta, brexit, Kiinan talouskunto ja kehitys sekä velkaantuminen laajemminkin erityisesti kehittyvillä markkinoilla. Pitkään kestänyt elvyttävä rahapolitiikka on luonut kuplia varallisuusarvoihin maailmantaloudessa. Geopoliittinen tilanne on viime vuosina kiristynyt eri puolilla maapalloa.

Keskeisiä suhdannemuuttujia (%)

	2019 Maalis	2019 Huhti	2019 Touko	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	2019 Marras
Kuluttajahinnat¹⁾	1,1	1,5	1,2	1,0	0,8	1,1	0,9	0,7	
Suhdannekuvaaja^{1) 2)}	1,1	2,5	0,7	1,6	1,2	2,1	0,8		
3 kk euribor-korko³⁾	-0,309	-0,310	-0,312	-0,329	-0,365	-0,408	-0,418	-0,413	-0,401
Työllisyyssasteen trendi	72,4	72,4	72,4	72,4	72,5	72,6	72,7	72,7	
Työttömyyssasteen trendi	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	

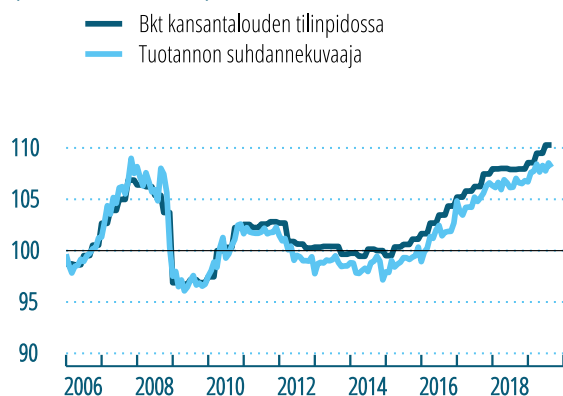
¹⁾ Vuosimuutos, %

²⁾ Tuotannon suhdannekuvaaja, työpäiväkorjattu.

³⁾ Keskiarvo.

Lähteet: Tilastokeskus, Euroopan keskuspankki.

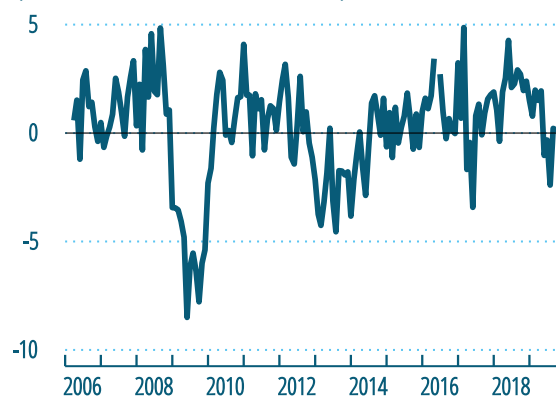
Kokonaistuotanto, kausitasoitus (ind 2010=100)

Lähde: Tilastokeskus.

Huom. Käyrien välille syntyy eroa, jos tuoteverojen miinus tuotetukipalkkioiden määrä kehittyi eri tahtia kuin arvonlisäys tilaston perusvuoden jälkeen.

Tehdyt työtunnit koko kansantaloudessa (3 kk lka vuosimuutos, %)

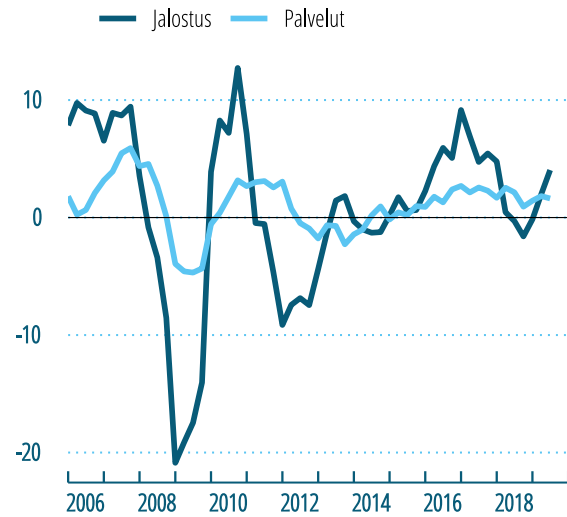
Lähde: Tilastokeskus.

Ennuste ja sen korjaustarve (%-muutos)

	Ennuste		Korjaustarve	
	2019	2020	2019	2020
Bkt	1,1	0,9		
Tuonti	1,1	2,2		
Vienti	3,8	1,3		
Investoinnit	1,4	0,8		
Kulutus	1,0	1,2		
Teollisuustuotanto	1,8	1,4		
Työttömyysaste, %	6,5	6,3		
Inflaatio, %	1,0	1,1		
Euribor 3 kk, %	-0,4	-0,4		

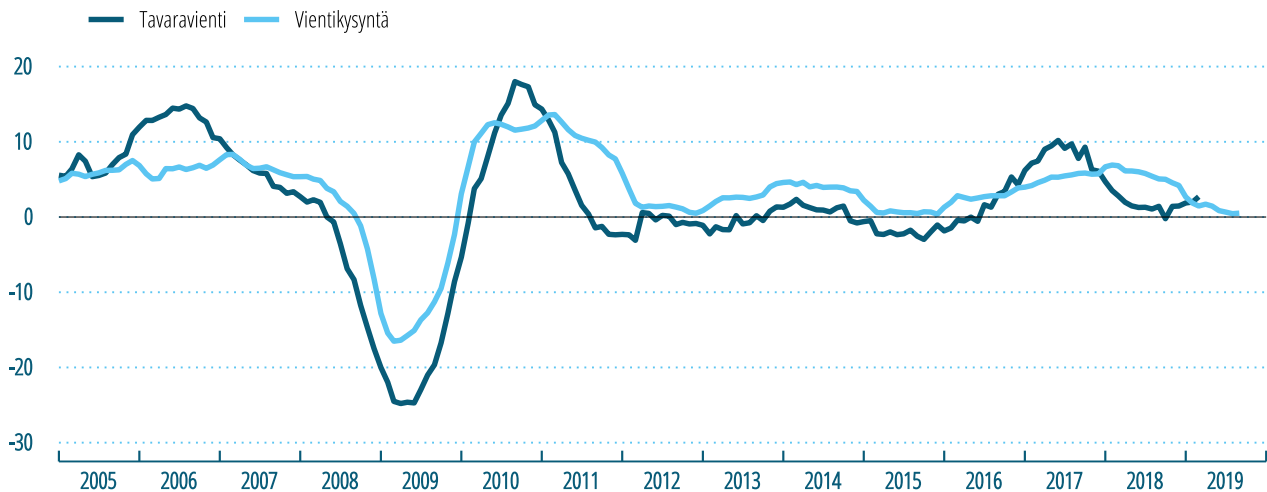
Lähde: Suhdanne 2019:2.

Arvonlisäyksen muutos edellisestä vuodesta (%)

Lähde: Tilastokeskus.

Suomen tavaravienti ja vientikysyntä (%)

Lähteet: OECD, Tulli, Tilastokeskus, Etlan tietokanta, omat laskelmat.
 Vientikysyntä = Edellisen vuoden vientiosuuksilla painotettu kilpailijamaiden kausitasoitettu teollisuustuotanto.
 Tavaravienti = Tavaraviennin määrä, 12 kk:n lka (keskistetty).

Euroalueen pohjainflaatio vauhdittui 1,5 prosenttiin marraskuussa

> Euroalueen inflaatio kiihtyi 1,0 prosenttiin marraskuussa, pohjainflaatiokin vauhdittui

> Öljyn Brent-laadun hinta vajaan 61 dollaria tynnyriltä

> Euron dollarikurssi noin 1,11 tasolla

> Englannin punta vahvistunut euroon nähden, eurolla saa nyt noin 0,85 punttaa

Euroalueen inflaatio kiihtymässä, mutta maiden välillä eroja

Euroalueen inflaatio kiihtyi marraskuussa 1,0 prosenttiin Eurostatin ennakkotietojen perusteella. Vielä lokakuussa valuutta-alueen inflaatio oli 0,7 prosenttia. Energian ja prosessoimattoman ruoan hinnoista puhdistettu pohjainflaatio kiihtyi sekin varsin merkittävästi, lokakuun 1,2 prosentista 1,5 prosenttiin marraskuussa. Lokakuun maakohtaisia tietoja tarkasteltaessa havaitaan jonkin verran vaihtelua. Euroalueen maista inflaatio oli lokakuussa nopeinta Slovakiassa (2,9 %), Hollannissa (2,8 %) ja Latviassa (2,2%). Hitainta inflaatio oli Kyproksella (-0,5 %), Kreikassa (-0,3 %) ja Portugalissa (-0,1 %).

Euroalueen talouskasvu jatkui 0,2 prosentin vauhdissa heinä-syyskuussa

Euroalueen talouskasvu oli heinä-syyskuussa 0,2 prosenttia edellisestä neljänneksestä Eurostatin ennakkotietojen perusteella. EU-maiden kasvuksi kirjattiin samanaikaisesti 0,3 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Bkt:n kasvu pysyikin euroalueella toisen neljänneksen vauhdissa ja EU-maissa kiihtyi 0,1 prosenttiyksikköä edellisen neljänneksen kasvuluvusta. Euroomaista nopeinta kasvu oli neljänneksen välillä Kyproksella (0,7 %), Latviassa (0,7 %) ja Suomessa (29.11. tarkentuneiden tietojen mukaan myös 0,7 %). Myös Hollannin ja Espanjan taloudet kasvoivat 0,4 prosenttia edellisestä neljänneksestä, Saksan ja Italian puolestaan vain 0,1 prosenttia.

Yhdysvaltojen bkt:n vuosikasvu tarkentui 2,1 prosenttiin heinä-syyskuussa

Yhdysvaltojen talous kasvoi 2,1 prosenttia heinä-syyskuussa vuositasolle korotettuna tarkentuneiden tietojen perusteella. Kasvu nopeutui aavistuksen edellisestä neljänneksestä, jolloin se oli 2,0 prosenttia. Yksityinen ja julkinen kulutus, asuntoinvestoinnit sekä varastojen muutos lisäsivät kolmannen neljänneksen talouskasvua, kun taas nettovienti ja ei-asuntoihin liittyvät investoinnit vähensivät sitä. Yksityinen kulutus lisäsi kolmannen neljänneksen kasvua 2,0 prosenttiyksikköä, joten muut bkt-erät vaikuttivat kasvuun yhteenlaskettuna lähes neutraalisti. Bruttokansantulo kasvoi kolmannella neljänneksellä 2,4 prosenttia eli bruttokansantuotetta nopeammin. Yhdysvaltojen keskuspankin Fedin koronlaskut ovat tukeneet kasvua tänä vuonna. Fed on kuitenkin viestinyt, että korkojen laskuissa pidettäisiin toistaiseksi taukoa.

Teollisuustuotanto ja hinnat (%-muutokset)

	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	2019 Marras	3 kk ³⁾	Kum ²⁾ 2018/19 ⁴⁾	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Teollisuustuotanto									
G7¹⁾: kk/kk, vuositasolla	-1,2				-0,6	-0,5	2,3	-0,2	1,4
EU-28	-2,0	-1,2			-0,7	-0,6	1,3	-0,4	0,5
Euroalue	-2,6	-1,9			-0,9	-1,2	0,9	-0,4	0,5
Suomen 12 vientimaata¹⁾, %	-0,6				-0,4	-0,4	1,8	-0,2	0,8
Kuluttajahinnat									
EU-15²⁾	1,1	1,0	0,9		0,2	1,2	1,7	1,2	1,2
Euroalue, harmonisoitu	1,0	0,8	0,7	1,0	0,2	1,2	1,8	1,2	1,2
Suomen 14 vientimaata²⁾	1,4	1,2	1,2		0,2	1,5	1,8	1,3	1,3
Raaka-aineiden hinnat									
Muu kuin energia, HWWI-ind., %	-1,5	0,7	-0,5		-4,5	-2,4	1,8	-1,5	1,6
Raakaöljy, USD/tyunnyri, taso	59,5	62,1	59,5	62,5	-1,3	63,9	72,8	63,0	57,0

¹⁾ Kolmen kuukauden liukuva keskiarvo.

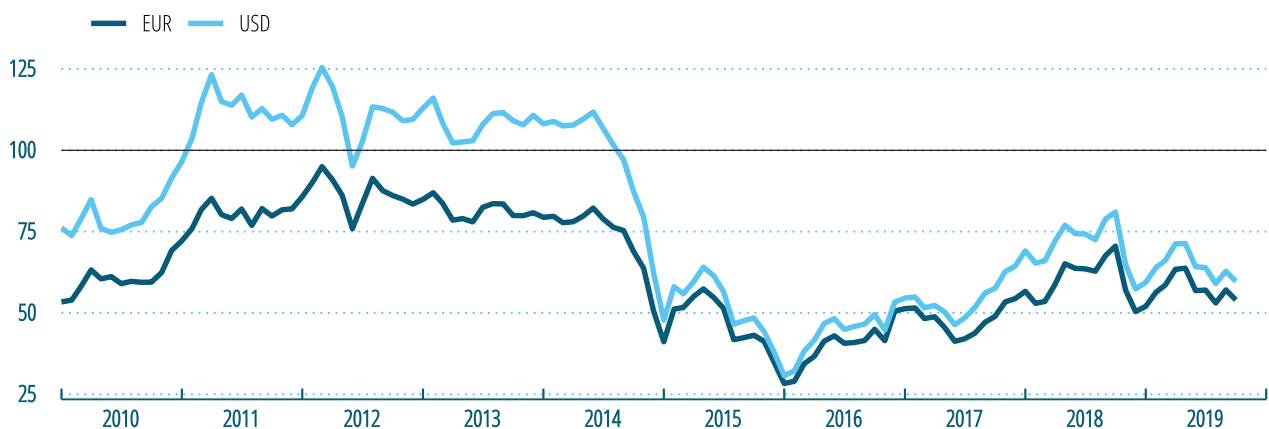
²⁾ Laskettu kansallisista indekseistä.

³⁾ Viimeisen kolmen kuukauden keskiarvon muutos ed. kolmesta kuukaudesta.

⁴⁾ Viimeisimmän havainnon taso kiinnitetty loppuvuodeksi. Raakaöljyn osalta kuvaa tasoa v. 2019 ja HWWI-indeksin osalta muutosta v. 2019.

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Bloomberg, Suhdanne 2019:2.

Raakaöljyn maailmanmarkkinahinta (EUR/barreli ja USD/barreli, Brent)

Lähde: Bloomberg.

Korot (%)

	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	2019 Marras	Viim.	3 kk ka	2018 ka	2019 ¹⁾
Rahamarkkinakorot, 3 kk, %										
Euribor	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,4
USA, Libor	2,4	2,3	2,2	2,1	2,0	1,9	1,9	2,0	2,3	2,3
Japani, 3 kk	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Iso-Britannia	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8
Ruotsi, Stibor	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,0	-0,5	0,0
Euribor, 12kk	-0,2	-0,3	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2
Valtion joukkovelkakirjojen tuotto, 10 vuotta, %										
USA	2,1	2,1	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,7	2,9	2,1
Saksa	-0,3	-0,3	-0,6	-0,6	-0,5	-0,3	-0,3	-0,5	0,5	-0,2
Ranska	0,1	-0,1	-0,3	-0,3	-0,2	0,0	-0,1	-0,2	0,8	0,1
Italia	2,3	1,6	1,4	0,9	0,9	1,2	1,3	1,0	2,6	1,9
Espanja	0,5	0,4	0,2	0,2	0,2	0,4	0,4	0,3	1,4	0,7
Belgia	0,1	0,0	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,8	0,2
Kreikka	2,7	2,2	2,0	1,5	1,3	1,4	1,5	1,4	4,2	2,6
Portugali	0,6	0,5	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,3	1,8	0,8
Irlanti	0,3	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	1,0	0,3
Suomi	0,0	-0,1	-0,4	-0,3	-0,2		-0,1	-0,3	0,6	0,1

¹⁾ Viimeisimmän havainnon taso kiinnitetty loppuvuodeksi.

Lähde: Bloomberg.

Korot (%), osake- ja valuuttakurssit

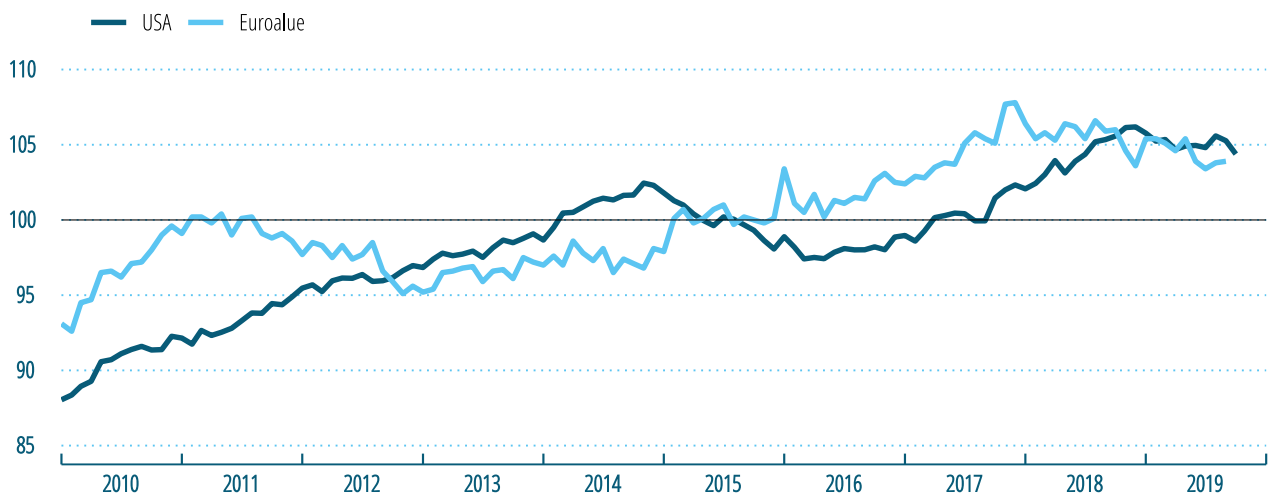
	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	2019 Marras	Viim.	% 3 kk	% 12 kk	% v. alusta ¹⁾
Osakekurssit, indeksipisteluku ja muutokset (indeksi, 2008/12=100)										
Euro area, STOXX, 50	141,5	145,7	139,4	146,0	147,5	153,4	153,9	10,1	15,9	19,7
SP 500, USA	329,3	341,4	330,2	339,8	339,3	353,8	357,9	7,2	14,0	19,1
Nikkei 225, Japani	248,8	255,2	243,8	255,5	262,2	274,8	278,0	12,7	5,9	14,0
OMX Helsinki	172,4	175,1	168,6	174,7	175,9	179,3	177,2	6,3	3,9	3,6

Rahamarkkinaennusteet	Lyhyet korot, 3 kk		Pitkät korot, 10v.		Euron val.kurssit paik. valuutoissa					
	Libor	Euribor	USA	Saksa	USD	JPY	RMB	GBP	SEK	RUB
2018	2,3	-0,3	2,9	0,5	1,2	130,4	7,8	0,9	10,3	74,1
2019/9	1,9	-0,4	1,8	-0,3	1,1	120,3	7,8	0,9	10,7	71,0
2019e	2,3	-0,4			1,1	122,8	7,7	0,9	10,5	72,3
2020e	1,5	-0,4			1,1	121,4	7,7	0,9	10,6	70,9

¹⁾ Vertailulukuna tammikuun keskiarvo.

Lähde: Bloomberg.

Teollisuustuotanto, kausitasoitus (ind 2015=100)

Lähde: OECD.

Tavaraviennin määrä kasvoi tammi-syyskuussa 2,3 prosenttia

> [Öljytuotteiden vienti kasvoi merkittävästi syyskuussa](#)

> [Elintarviketeollisuuden vienti on selvästi noussut kuopastaan](#)

> [Henkilöautojen tuonti nousi voimakkaasti](#)

Tavaraviennin määrä nousi kolmannella neljänneksellä 2,7 prosenttia vuodentakaisesta

Kansantalouden tilinpidon marraskuun lopulla julkaistujen ennakkotietojen mukaan tavaraviennin määrä kasvoi vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä 2,7 prosenttia vuodentakaisesta ja 0,7 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Tammi-syyskuussa tavaraviennin määrä lisääntyi 2,3 prosenttia viimevuotisesta.

Etlä arvioi syyskuun puolivälissä julkaistussa ennusteessaan, että tavaravienti kasvaa tänä vuonna 3,5 prosenttia. Ennuste perustui silloiseen tietoon, että tavaravienti kasvoi vain 0,5 prosenttia vuonna 2018. Tilastotietoja kuitenkin revisioitiin syyskuun lopulla, jolloin saatiin uusi tavaraviennin kasvuluku 2 prosenttia vuodelle 2018. Koska vuoden 2018 vertailutaso onkin aiemmin ilmoitettua korkeampi, siitä seuraa että vuoden 2019 kasvuluku tulee olemaan pienempi kuin mitä arvioimme syyskuun ennusteessamme. Korjattujen tilastojen pohjalta arvioimme nyt, että tavaraviennin kasvuluku vuodelle 2019 asettuu noin 2 prosenttiin.

Palveluviennin määrä kasvoi kolmannella neljänneksellä 11 prosenttia vuodentakaisesta, mikä oli odotettua enemmän. Tammi-syyskuussa kasvua kertyi jo 8 prosenttia vuodentakaisesta, joten palveluvienti kasvaa tänä vuonna selvästi syyskuussa arvioitua enemmän. Etlä ennusti syyskuussa, että palveluviennin määrä lisääntyisi tänä vuonna 5 prosenttia.

Tavaratuonnin määrä nousi tammi-syyskuussa 1,3 prosenttia vuodentakaisesta. Ensimmäisen ja toisen neljänneksen kasvulukuja nostettiin tuntuvasti marraskuun lopun tilastojulkistuksessa. Kolmannella neljänneksellä tavaratuonti lisääntyi 4 prosenttia edellisvuodesta. Arvioimme syyskuussa, että tavaratuonti supistuisi tänä vuonna 0,4 prosenttia viimevuotisesta. Tilastokorjausten takia arvioimme nyt, että tavaratuonti lisääntyy tänä vuonna noin 0,5 prosenttia.

Myös palvelutuonti kasvaa odotettua enemmän. Tammi-syyskuussa palvelujen tuonti lisääntyi 10,5 prosenttia edellisvuodesta. Ennustimme syyskuussa 4 prosentin kasvua tälle vuodelle.

Metallien jalostuksen ja paperiteollisuuden heikko kehitys jarruttivat tavaraviennin kasvua

Tavaraviennin määrä lisääntyi syyskuussa 2,6 prosenttia edellisvuodesta, kun Tullin ilmoittama viennin arvo deflatoidaan Tilastokeskuksen vientihintaindeksillä. Öljytuotteiden viennin määrä kohosi laskelmiemme mukaan peräti 42 prosenttia viimevuotisesta erityisen matalan vertailutason takia. Koneiden ja laitteiden vienti kasvoi vajaan 14 prosentin tahtia. Sähkölaitteiden vienti kääntyi 9 prosentin kasvuun, joten koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden vienti nousi

runsaat 5 prosenttia. Elintarviketeollisuuden vienti nousi jo vuoden alussa syvästä kuopastaan ja kasvoi syyskuussa peräti 16 prosenttia vuodentakaisesta.

Varsinkin metallien jalostuksen viennin 15 prosentin lasku ja paperiteollisuuden 5 prosentin supistuminen jarruttivat tavaraviennin kasvua syyskuussa.

Ulkomaankauppa ja vaihtotase (%-muutokset ja mrd. euroa)

	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	3 kkl ¹⁾	Kum ²⁾	2018 ³⁾	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Tavaroiden vienti										
määrä, %-muutos	-1,7	3,1	1,0	2,6		0,2	2,5	2,0	3,5	1,0
hinta, %-muutos⁴⁾	-1,5	-1,9	-1,8	-1,2	-1,5	-0,9	0,0	4,7	-1,3	-0,1
Tavaroiden tuonti										
määrä, %-muutos	-7,1	4,9	-3,5	4,9		1,7	0,0	3,8	-0,4	2,3
hinta, %-muutos⁴⁾	-2,6	-2,0	-2,7	-2,5	-3,3	-0,7	-0,8	4,2	-0,3	-0,6
Vaihtotase, mrd. eur	1,1	0,3	0,2	0,5			-1,8	-3,3	-2,2	-2,1
Kauppataase, mrd. eur	0,4	-0,1	0,0	0,2			1,1	0,8	2,6	2,1

¹⁾ Kolmen viimeisen kuukauden muutos edellisestä.

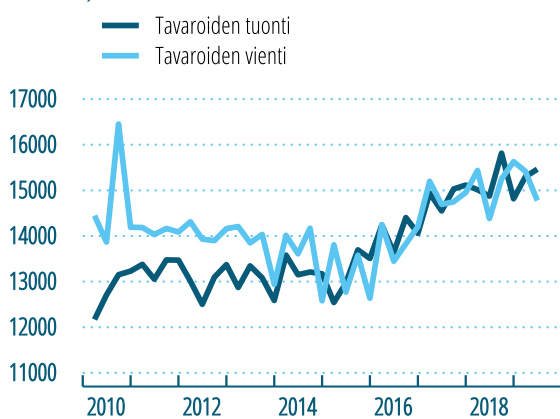
²⁾ Kumulatiivinen vuoden alusta. Määrän ja hintojen keskiarvo verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

³⁾ Kansantalouden tilinpidossa.

⁴⁾ Indeksi 2010=100.

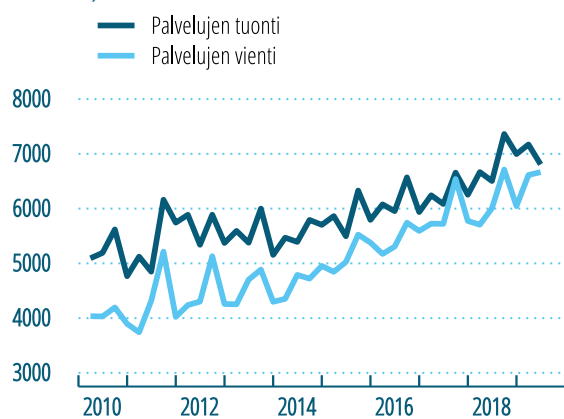
Lähteet: Tulli, Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.

Tavaroiden viennin ja tuonnin määrä (milj. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

Palveluiden viennin ja tuonnin määrä (milj. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

Viennin määrä toimialoittain (%-muutos)

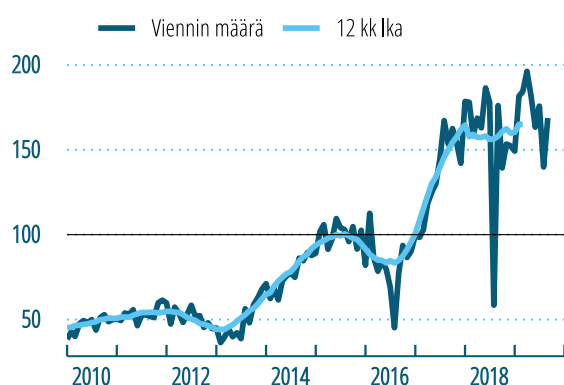
	Arvo-osuus 2018 (%)	2019 Touko	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	Kum
Paperiteollisuus (17)	16,1	-1,1	-3,9	-3,5	-7,5	-5,4	-3,5
Metallien jalostus (24)	13,4	23,4	7,9	22,5	8,6	-14,7	10,9
Koneet ja laitteet (28)	12,9	8,5	-4,7	9,0	-5,0	13,8	5,0
Kemikaalit ja lääk. (20, 21)	8,9	12,6	-3,1	7,0	-1,1	1,5	1,1
Öljytuotteiden valm. (19)	8,1	23,8	-2,1	-16,9	-4,2	41,5	3,3
Moottoriajoneuvot (29)	6,5	11,6	-16,3	3,5	128,2	0,4	6,1

Lähteet: Tulli ja Tilastokeskus.

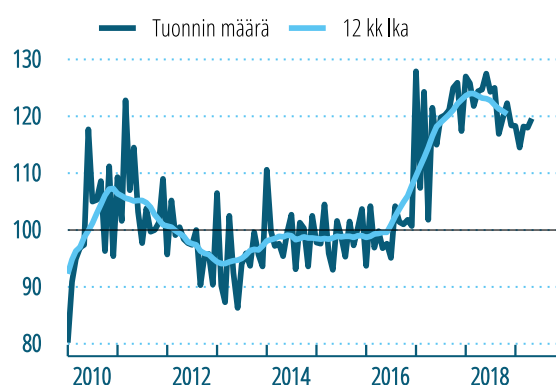
Vienti ja tuonti (vuosimuutos, %)

	2018 II	2018 III	2018 IV	2019 I	2019 II	2019 III	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Vienti yhteensä	1,0	0,0	3,1	4,6	4,5	5,3	2,2	3,8	1,3
Tavaroiden vienti	1,6	-2,1	3,4	4,5	-0,1	2,7	2,0	3,5	1,0
Palvelujen vienti	-0,3	5,0	2,6	4,7	15,9	11,0	2,6	5,0	2,0
Tuonti yhteensä	2,5	3,7	7,0	2,3	3,7	4,2	5,0	1,1	2,2
Tavaroiden tuonti	0,5	2,2	5,2	-2,0	1,9	4,0	3,8	-0,4	2,3
Palvelujen tuonti	6,8	6,9	10,6	11,9	7,6	4,7	7,5	4,0	1,9

Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.

Moottoriajoneuvojen viennin määrä,
kausitasoitus (ind 2015=100)

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuuden tuotantotarvikkeiden tuonnin
määrä, kausitasoitus (ind 2015=100)

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli.

Yksityisen kulutuksen kasvu taas vahvaa

> Yksityisen kulutuksen kasvu on vahvistunut selvästi

> Erityisesti kesto-kulutustavaroiden kysynnän kasvu voimakasta

> Vähittäiskauppa edelleen hyvässä kasvussa lokakuussa

> Henkilöautojen ensirekisteröinnit marraskuussa viimevuotisella tasollaan

Yksityisen kulutuksen kasvu hurjaa heinä-syyskuussa

Yksityisen kulutuksen määrä kasvoi ensimmäisten lukujen mukaan tammi-syyskuussa 0,9 prosenttia vuoden takaisesta. Vuoden kolmannella neljänneksellä kasvua kertyi jopa 2,4 prosenttia viime vuodesta.

Kausitasoitettun yksityisen kulutuksen määrän kasvu on selvästi kiihtynyt. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kulutus pieneni 0,5 prosenttia viime vuoden viimeisestä neljänneksestä. Toisella neljänneksellä varttikasvua kertyi kuitenkin 0,8 prosenttia ja kolmannella neljänneksellä jo 1,5 prosenttia. Jälkimmäinen luku on poikkeuksellisen korkea.

Kestokulutustavaroiden kysyntä kovassa kasvussa

Kulutuksen määrän kasvun kiihtyminen johtuu kestävien kulutustavaroiden kysynnästä. Vuoden vaihteessa erityisesti autokaupan vuoksi miinuksella kyntänyt kestopulutusvaroiden kysyntä kasvoi toisella neljänneksellä 2,8 prosenttia edellisestä neljänneksestä ja kolmannella neljänneksellä vastaavasti jo 6,1 prosenttia. Myös tasaisemmin kasvanut puolikestävien kulutustavaroiden kysyntä kasvoi kahden prosentin vauhtia. Palvelujen kysyntä kasvoi 1,5 prosenttia edellisestä neljänneksestä ja lyhytikäisten tavaroiden kysyntä heikkeni hieman.

Veronpalautusten ansiota...?

Veronpalautusten uusi ajoittuminen on saattanut tukea yksityistä kulutusta kolmannella neljänneksellä. Toisaalta vaikutus saattaa siten hidastaa joulumyyntiä.

Vähittäiskaupan myynnin määrä edelleen hyvässä kasvussa

Vähittäiskaupan myynnin määrä kehittyi edelleen vahvasti lokakuussa. Elo-lokakuussa myynnin määrä oli keskimäärin 3,5 prosenttia vuoden takaista suurempaa. Vauhti odotetusti hidastui edellisestä havainnosta. Arvioimme, että kolmen kuukauden keskimääräinen vuosikasvu edelleen hidastuu marras-joulukuussa. Vähittäiskauppa pysyy kuitenkin selvässä kasvussa vuoden takaisesta.

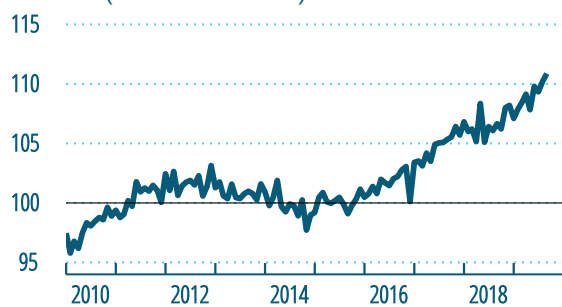
Marraskuussa ensirekisteröintien määrä oli viimevuotisella tasollaan, kun syys-lokakuussa päästiin selvästi sen ylitse matalan vertailutason vuoksi. Tammi-marraskuussa ensirekisteröintejä oli 7,3 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Vähittäiskaupan myynnin määrä, vuosimuutos (3 kk lka, %)

	2019 Huhti	2019 Touko	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka
Vähittäiskauppa	2,6	2,1	2,5	2,2	3,2	4,1	3,4
Päivittäistavarakauppa	0,4	0,2	1,5	-0,5	0,0	0,8	1,4
Tavaratalokauppa	2,9	2,7	3,5	4,0	5,6	4,7	
Erikoiskauppa yhteensä	4,8	3,8	3,1	4,6	5,9	6,9	
Kodintekniikan vähittäiskauppa	11,7	12,4	10,2	13,0	12,0	13,8	
Rautakauppatavaroiden vähittäiskauppa	2,1	-0,5	-0,6	0,3	2,6	3,9	
Urheiluvälineiden vähittäiskauppa	4,5	7,5	6,5	9,1	10,4	11,4	
Moottoriajoneuvojen kauppa ja korjaus	-0,4	-2,3	-2,3	0,2	0,6	5,4	

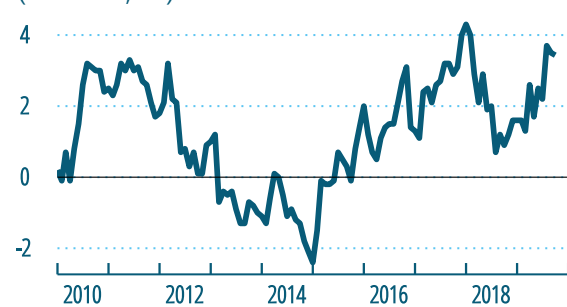
Lähde: Tilastokeskus.

Vähittäiskaupan myynnin kausitasoitettu määrä (ind 2015=100)

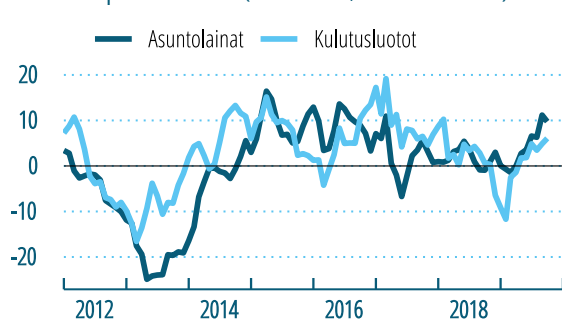
Lähde: Tilastokeskus.

Vähittäiskaupan myynnin määrä, vuosimuutos (3 kk lka, %)

Lähde: Tilastokeskus.

Uusien asunto- ja kulutusluottojen nostot talletuspankeista (3 kk lka, %-muutos)

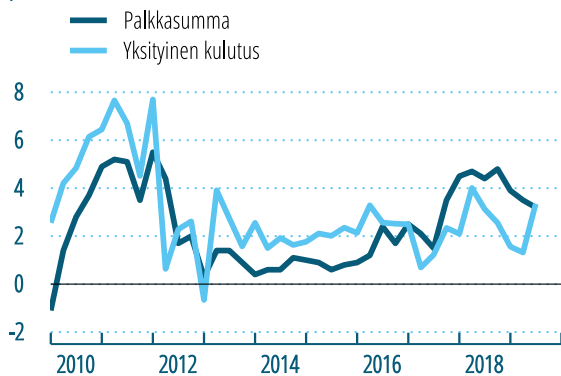
Lähde: Suomen Pankki.

Yksityiset kulutusmenot, määrän vuosimuutos (%)

	2018 I	2018 II	2018 III	2018 IV	2019 I	2019 II	2019 III	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Yksityiset kulutusmenot	1,3	3,0	1,7	1,2	0,1	0,1	2,4	0,7	1,1
Kestävät kulutustavarat	5,9	9,6	5,1	0,6	-3,6	-2,2	6,0	0,4	2,2
Puolikestävät tavarat	3,1	6,9	2,6	1,3	3,6	1,1	5,1	2,0	1,4
Lyhyikäiset tavarat	1,5	0,1	0,6	0,9	-1,3	1,5	1,3	0,3	0,2
Palvelut	1,0	2,7	1,4	1,9	0,4	0,1	2,4	0,3	1,6

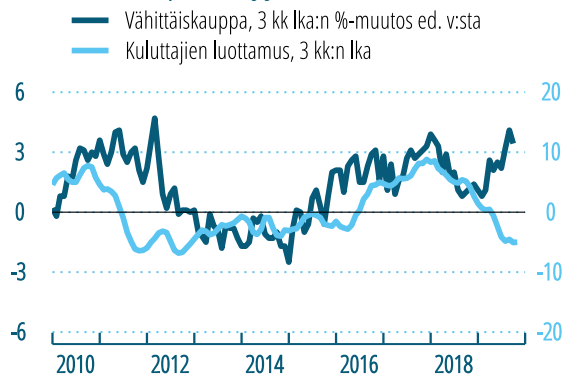
Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.

Nimellinen yksityinen kulutus ja palkkasumma (%)

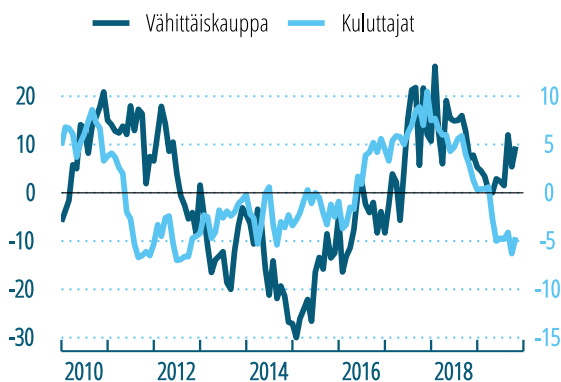
Lähde: Tilastokeskus.

Kuluttajien luottamusindikaattori ja vähittäiskaupan myynnin määrä

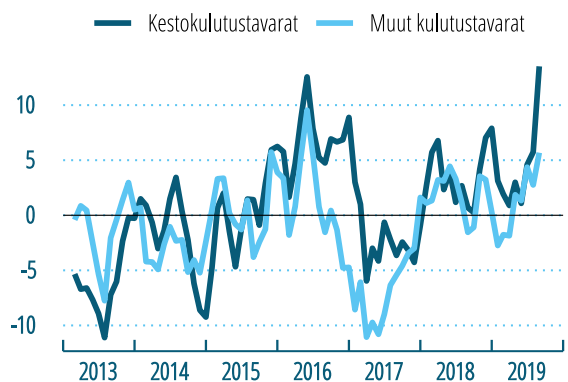
Lähteet: Tilastokeskus ja Euroopan komissio.

Luottamusindikaattorit (saldot)

Lähde: Euroopan komissio.

Kulutustavaroiden tuonnin määrä (3 kk lka, %-muutos)

Lähteet: Tulli, Tilastokeskus.

Investoinnit vajaan 1 prosentin kasvussa tammi-syyskuussa

> T&k-investoinnit pyrkivät 18 prosentin kasvuun III-neljänneksellä

> Talonrakennusinvestoinnit ennallaan tammi-syyskuussa

> Asuin- ja liiketilarakentaminen jyrkässä pudotuksessa

Tilinpidon ennakkotietojen mukaan kiinteät investoinnit kasvoivat tammi-syyskuussa 0,7 prosenttia vuodentakaisesta.

Rakennusinvestointien kasvu vaimeni 0,3 prosenttiin talonrakentamisen vetämänä. Kone- ja laiteinvestoinnit supistuivat 1 prosentin.

Alkuvuoden investointiaktiiviteettia vauhditti muiden investointien (henkiset omaisuustuotteet) runsaan 3 prosentin kasvu. Vuoden III-neljänneksellä näiden valtaosin t&k-menojen vuosikasvu vauhdittui peräti 18 prosenttiin.

Talonrakennusinvestointien kasvu lopahti täysin asunto- ja liiketilojen uudistuotannon pudottua vuodentakaisesta 10 prosenttia.

Asuinrakennusinvestointien vuodentakainen 6 prosentin kasvu vaihtui tammi-syyskuussa 1,3 prosentin laskuksi.

Teollisuuden, maatalouden ja julkisen talonrakentamisen arvioidaan kasvaneen varsin mallikkaasti, mutta liikerakentamisen 10 prosentin pudotus vaimensi talonrakentamisen kasvun 1,6 prosenttiin. Muun talonrakentamisen vuodentakaisesta kasvuluvusta pudottiin 5 prosenttiyksikköä.

Viitteitä talonrakentamisen piiputtamisesta saatiin pitkin syksyä, kun Tilastokeskus alensi tammi-kesäkuun uudisrakentamisen tuotantolukuja 2,5 prosenttiyksiköllä. Tuntuvimmin pudotettiin asuntojen ja liikerakentamisen uudistuotantoa.

Maa- ja vesirakentamisen investointihankkeet laajenivat alkuvuonna 1,6 prosentin vuosivauhtia.

Rakentamisen aloitustiedot viittaavat talonrakennusinvestointien trendiuran pysyvän laskussa loppuvuonna.

Maa- ja vesirakennusinvestoinneissa päästänee IV-neljänneksellä 1,5 prosentin vuosikasvuun, mutta talonrakentamisen heikkous uhkaa katkaista rakennusinvestointien neljä vuotta kestäneen kasvujakson.

Tilastokeskuksen investointilukuja tarkistetaan vielä moneen otteeseen, ja ensimmäinen ennakkotieto kuluvan vuoden investoinneista saadaan helmikuun lopulla.

Ennakoivia indikaattoreita (%-muutos vuodentakaisesta ellei toisin ilmoitettu)

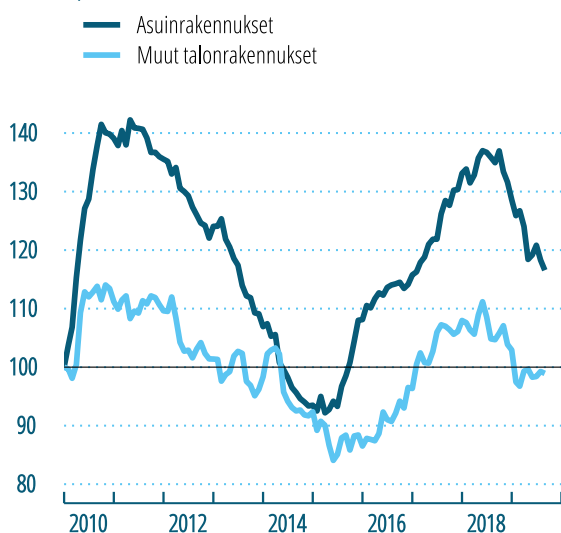
	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	2019 Marras	3 kk ²⁾	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Inv.tav. tuonti (määrä)	3,7	-6,3	1,5			-0,1	1,6	3,7	1,8
Inv.tav. tuotanto (määrä)	23,8	19,0	7,0			3,4	5,1		
Rakennusaineteollisuus²⁾	2,1	0,7	2,4			-0,5	2,4		
Rakennusten aloitukset (m³)	7,7	-1,1	-7,7			-0,7	-1,1		
asuinrakennukset	24,2	-16,6	-14,0			-1,6	1,0		
muut rakennukset	1,6	9,7	-3,9			-0,2	-2,1		
Uudisrak. vol.ind. yht.	-4,0	-4,5	-5,8			-1,2	8,1	-0,7	-1,2
asuntorakentaminen	-9,2	-11,8	-11,5			-2,7	9,3	-4,0	-5,0
muu talonrakentaminen	0,4	2,4	-0,4			0,2	7,0	2,0	2,0
Rak. luottam.ind. saldo³⁾	2,5	2,9	6,9	5,5	2,3				

¹⁾ Vuosisummasta laskettu kolmen viimeisimmän havainnon keskiarvo kolmeen edelliseen verrattuna, %-muutos.

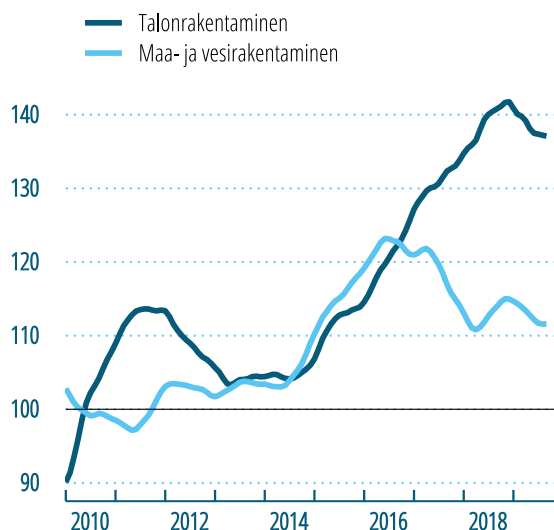
²⁾ Tuotannon määrä.

³⁾ Eurostat.

Lähteet: Tilastokeskus, Eurostat, Tulli, Suhdanne 2019:2.

Uudisrakennuksen aloitukset (m³),
12 kk, lka

Lähde: Tilastokeskus.

Rakennusyritysten myynnin volyymi,
trendi (ind 2010=100)

Lähde: Tilastokeskus.

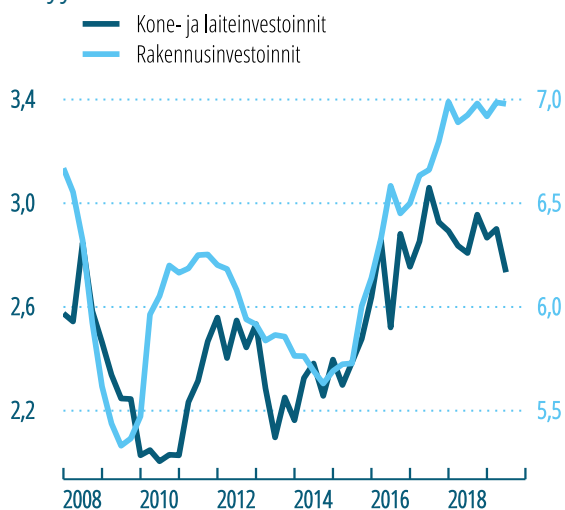

Investointien volyymi (%-muutokset ed. vuodesta)

	2018 III	2018 IV	2019 I	2019 II	2019 III	Q _t / Q _{t-1} * %	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Investoinnit yht.	0,1	3,8	-1,1	0,4	2,6	1,1	3,3	1,4	0,8
Yksityiset inv.	-0,8	2,6	-0,8	-0,8	3,9	2,2	2,9	1,5	0,3
Julkiset inv.	4,4	8,9	-2,7	6,2	-3,2	-0,9	5,5	1,1	2,7
Koneet ja laitteet	-9,1	1,5	-0,3	3,4	-3,0	-5,8	-0,9	2,6	0,5
Rakennusinv.	2,1	3,6	-1,8	1,8	0,1	-0,1	4,5	1,1	0,3
asuinrak.	3,3	2,4	-1,1	-2,5	-0,2	0,4	5,4	0,3	0,4
muut talonrak.	2,1	4,5	0,1	4,3	0,3	-1,8	5,0	2,3	-0,1
maa- ja vesirak.	-1,8	5,0	-0,9	4,0	1,2	-0,5	0,6	1,3	1,1
Muut investoinnit	5,0	8,4	-3,4	-4,7	18,1	15,2	5,0	0,5	2,9

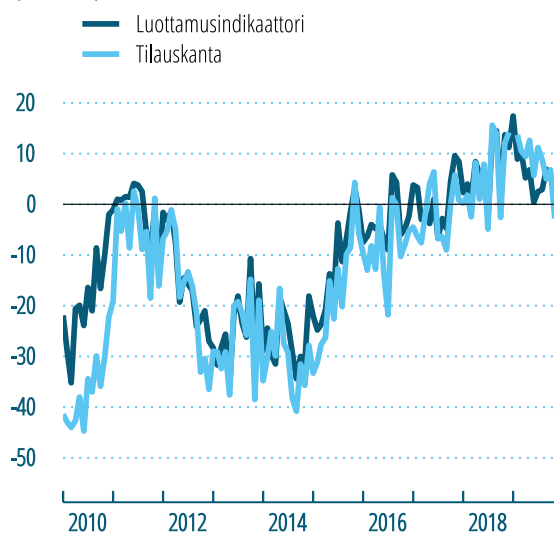
Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2Kausitasoitettu %-muutos ed. neljänneksestä.

Rakennus- sekä kone- ja laiteinvestointien volyymi, kausitasoitus

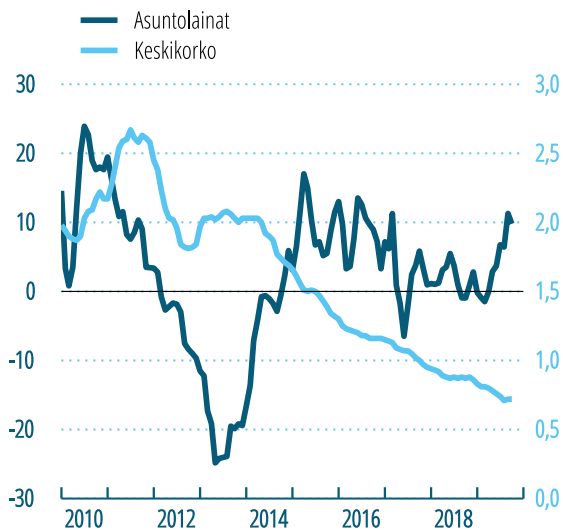
Mrd. euroa vuoden 2010 hinnoin.
Lähde: Tilastokeskus.

Rakentamisen luottamusindikaattori (saldo)

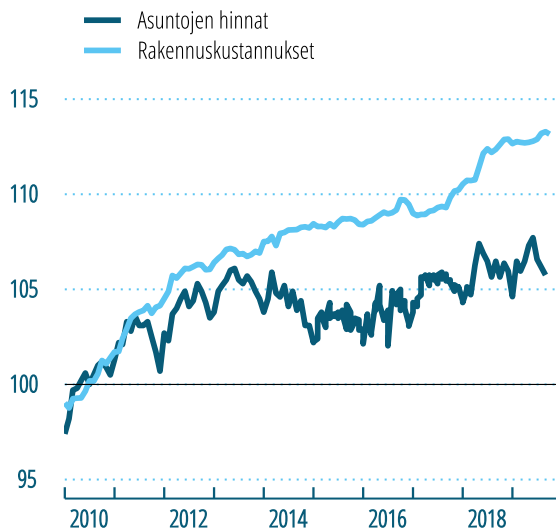
Lähde: Euroopan komissio.

Kotitalouksien nostamat as.lainat, 3kk, summa (%-muutos ed. v:sta)

Lähde: Suomen Pankki.

Rakennuskustannukset ja asuntojen hinnat (ind 2010=100)

Lähde: Tilastokeskus.

Bkt kasvoi 1,4 prosenttia vuodentakaisesta kuluvan vuoden tammi-syyskuussa

- > Teollisuustuotanto kasvoi reippaasti kolmannella neljänneksellä
- > Rahoitus- ja vakuutus-toiminta väheni huomattavasti viimevuotisesta
- > Julkisten palvelujen arvonlisäyksen volyyymi supistui

Teollisuustuotanto kohosi 2,6 prosenttia tammi-syyskuussa

Tilastokeskuksen julkaiseman kansantalouden tilinpidon ennakkotietojen mukaan bkt kasvoi vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä työpäiväkorjattuna 2,2 prosenttia vuodentakaisesta. Alkuperäisen sarjan mukaan kasvua kertyi niin ikään 2,2 prosenttia. Kausitasoitettuna Suomen kokonaistuotanto lisääntyi 0,7 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Eurostatin ennakkotietojen mukaan EU28-maiden bruttokansantuote kasvoi kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä 1,3 prosenttia vuodentakaisesta ja 0,3 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Kolmannella neljänneksellä Suomen teollisuustuotanto nousi 5,5 prosenttia viimevuotisesta ja palvelutuotanto kasvoi 1,6 prosenttia. Rakentaminen lisääntyi vain 0,3 prosenttia, ja alkutuotanto supistui 0,8 prosenttia edellisvuodesta. Yksityisten palveluiden arvonlisäyksen volyyymi kasvoi 2,4 prosenttia, mutta julkisten palveluiden väheni 0,4 prosenttia vuodentakaisesta. Informaatio ja viestintä lisääntyi 3,4 prosenttia, kaupan tuotanto kasvoi 2 prosenttia ja kiinteistöalan toiminta nousi 1,7 prosenttia. Rahoitus- ja vakuutus-toiminta jäi huomattavasti viimevuotisesta pienemmäksi, laskua oli peräti 5,5 prosenttia. Kuljetus ja varastointi väheni 0,9 prosenttia.

Bruttokansantuote kasvoi kansantalouden tilinpidon mukaan kuluvan vuoden tammi-syyskuussa 1,4 prosenttia edellisvuodesta. Teollisuuden tuotanto kohosi 2,6 prosenttia, mutta rakentaminen kasvoi vain 0,2 prosenttia. Palvelualojen tuotanto lisääntyi 1,6 prosenttia, ja alkutuotanto supistui 2,6 prosenttia vuodentakaisesta.

Etlä arvioi syyskuussa julkaistussa ennusteessaan, että Suomen bkt kasvaa tänä vuonna 1,1 prosenttia ja ensi vuonna 0,9 prosenttia. Kansantalouden tilinpidon kolmen ensimmäisen neljänneksen tietojen perusteella bruttokansantuote näyttää kasvavan hieman odotettua enemmän vuonna 2019.

Tuotannon suhdannekuvaajan alkuperäisen sarjan mukaan kokonaistuotanto kasvoi kuluvan vuoden tammi-syyskuussa 1,5 prosenttia vuodentakaisesta ja työpäiväkorjattuna 1,3 prosenttia. Eroa bkt-lukuun on nyt vain 0,1 prosenttiyksikköä.

Teollisuuden luottamus nousi jonkin verran marraskuussa

Euroopan komission julkaisema teollisuuden luottamusindikaattori pysyi marraskuussa ennallaan sekä EU:ssa että euroalueella. Suomessa teollisuuden luottamus nousi kaksi pistettä marraskuussa. Tuotanto-odotukset nousivat merkittävästi ja tilauskannat kohenivat hieman. Valmistusvarastot nousivat selvästi lokakuusta. Myyntihintaodotukset laskivat jyrkästi. Palvelualojen ja rakentamisen luottamusindikaattori heikkeni marraskuussa.

Indikaattoreita (indeksi 2010=100 tai %-muutos vuodentakaisesta)

	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	2019 Marras	Kum*
Kokonaistuotanto, 2010 = 100	106,2	107,6	109,5			
vuosimuutos, %	2,8	1,1	2,1			1,5
Alkutuotanto, 2010 = 100	106,3	120,5	120,0			
vuosimuutos, %	-3,6	-0,4	1,3			-2,6
Jalostus, 2010 = 100	99,7	102,9	109,0			
vuosimuutos, %	4,7	1,2	1,1			1,6
Palvelut, 2010 = 100	109,1	109,2	109,4			
vuosimuutos, %	2,3	1,2	2,5			1,6
Teol. luottamusind., saldo*	-4	-1	-7	-9	-7	
Rak. luottamusind., saldo*	2	3	7	6	2	
Palv. luottamusind., saldo*	13	10	11	10	8	

¹⁾ Kumulatiivinen tuotanto vuoden alusta verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

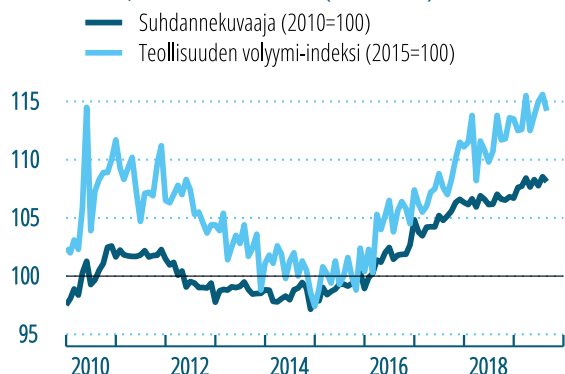
Lähteet: Tilastokeskus ja *Euroopan komission, Business and Consumer Survey.

Kokonaistuotanto toimialoittain (%-muutos vuoden takaisesta)

	2018 II	2018 III	2018 IV	2019 I	2019 II	2019 III	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Bkt markkinahintaan	2,2	1,6	0,4	0,5	1,4	2,2	1,7	1,1	0,9
Alkutuotanto	9,8	1,8	0,0	-0,4	-6,7	-0,8	3,3	-2,4	2,1
Teollisuus (B, C, D, E)	-0,2	-1,2	-3,0	-0,4	2,8	5,5	0,1	1,2	0,1
Rakentaminen	2,3	1,6	3,0	0,7	-0,3	0,3	2,4	1,0	0,4
Palvelut	2,5	2,1	0,9	1,4	1,8	1,6	1,8	1,3	1,3
Bkt muutos ed. nelj.	0,0	-0,1	0,0	0,6	0,8	0,7			

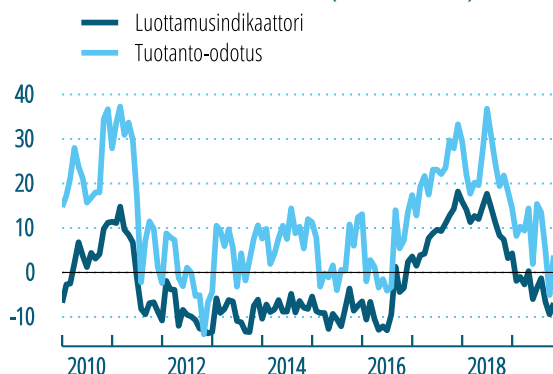
Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.

Tuotanto, kausitasoitus (indeksi)

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuuden odotukset (saldoluku)

Lähde: Euroopan komissio.

Alkutuotanto, 2010 hintoihin (milj. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuuden ja rakentamisen tuotanto, 2010 hintoihin (milj. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

Palvelujen tuotanto, 2010 hintoihin (milj. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuustuotannon kasvu on hyytymässä?

> Tehdasteollisuuden tuotanto pl. elektroniikka supistui syyskuussa

> Koneiden ja laitteiden valmistus väheni hieman

> Vain metalliteollisuuden uudet tilaukset lisääntyivät syyskuussa

Tekstiilien valmistus kasvaa voimakkaasti ja nostaa koko tevanake-teollisuuden tuotantolukuja

Koko teollisuuden tuotanto lisääntyi syyskuussa 2,5 prosenttia vuodentakaisesta teollisuustuotannon volyymi-indeksin alkuperäisen sarjan mukaan. Työpäiväkorjattuna kasvua kertyi vain 0,3 prosenttia. Kausitasoitettuna koko teollisuuden tuotanto kasvoi syyskuussa 0,4 prosenttia vuodentakaisesta, mutta laski 1,2 prosenttia elokuusta.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus oli edelleen syyskuussa teollisuustuotannon veturi. Alan tuotanto kohosi kausitasoitettuna 7,4 prosenttia viimevuotisesta. Tehdasteollisuuden tuotanto kasvoi 1,4 prosenttia vuodentakaisesta, mutta poislukien sähkö- ja elektroniikkateollisuus tuotanto supistui 0,3 prosenttia. Metalliteollisuuden tuotanto poislukien sähkö- ja elektroniikkateollisuus kasvoi 1,8 prosenttia.

Kulkuneuvoteollisuuden tuotanto nousi syyskuussa kausitasoitettuna 13 prosenttia vuodentakaisesta, ja metallituotteiden valmistus oli 8 prosentin kasvussa. Koneiden ja laitteiden tuotanto sen sijaan supistui runsaan prosentin, mutta niiden korjaus, huolto ja asennus lisääntyi 3 prosenttia vuodentakaisesta. Metallien jalostuksen tuotanto kääntyi laskusuuntaan tammikuussa ja supistui syyskuussa runsaat 7 prosenttia edellisvuodesta.

Tevanake-teollisuuden tuotannon vahva kasvu jatkui vajaan 8 prosentin taitia tekstiilien valmistuksen ansiosta. Tekstiilejä tuotettiin 19 prosenttia edellisvuotista enemmän. Vaatteiden valmistus väheni 2 prosenttia ja nahka- ja kenkäteollisuuden tuotanto supistui prosentin. Rakennusaineteollisuuden tuotanto on viime kuukausina hieman piristynyt ja kasvoi vajaat 2 prosenttia syyskuussa.

Uusien tilausten arvo jäi myös syyskuussa vuodentakaista pienemmäksi

Teollisuusyritysten uusien tilausten arvo väheni syyskuussa alkuperäisen tilasto-sarjan mukaan 0,7 prosenttia vuodentakaisesta. Kausitasoitettuna uudet tilaukset laskivat arvoltaan 4,3 prosenttia elokuusta.

Metalliteollisuuden uusien tilausten arvo kasvoi syyskuussa alkuperäisen sarjan mukaan 1,3 prosenttia edellisvuotisesta. Kemianteollisuuden tilausten arvo laski 5,4 prosenttia ja paperiteollisuuden 3,6 prosenttia vuodentakaisesta. Kolmen suuren päätoimialan tuotantonäkymät ovat siten melko heikot.

Tammi-syyskuussa uusien tilausten arvo oli kaiken kaikkiaan vain 0,4 prosenttia edellisvuotista suurempi. Kemianteollisuuden tilaukset lisääntyivät 0,7 prosenttia ja metalliteollisuuden 0,4 prosenttia, mutta paperiteollisuuden uusien tilausten arvo laski 0,1 prosenttia viimevuotisesta.

Teollisuustuotannon volyymi-indeksi (2015=100, vuosimuutos, %)

	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	3 kk ¹⁾	Kum ²⁾	2018 ³⁾	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Metalliteollisuus	6,5	12,9	11,4	3,8	3,0	5,9	4,0	2,4	1,9
Metallien jalostus	-9,8	-12,8	-8,5	-7,2	-4,4	-6,1	5,0	-1,0	2,0
Kone- ja metalliteollisuus	0,1	11,8	10,8	3,8	2,0	5,1	4,8	5,1	1,4
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	25,3	25,7	22,2	7,4	7,8	12,7	1,9	-0,8	2,9
Metsäteollisuus	-5,2	-1,6	-3,0	-5,4	-0,5	-2,4	0,8	-1,9	1,6
Puutavateollisuus	-2,3	-0,6	-2,5	-1,1	0,4	0,5	2,3	0,0	0,8
Paperiteollisuus	-6,2	-1,8	-2,6	-7,1	-0,6	-3,5	0,1	-2,7	2,0
Kemianteollisuus	6,8	4,4	3,2	2,9	-1,1	3,8	0,4	2,2	1,0
Elintarviketeollisuus	0,2	1,2	1,1	-2,9	-1,2	0,3	-1,1	0,7	0,8
Tevanake-teollisuus	9,4	9,8	15,0	7,6	2,3	4,2	2,8	1,0	1,1
Muu tehdasteollisuus	-2,7	-0,4	2,6	1,3	1,9	-0,7	3,7	0,7	0,2
Tehdasteollisuus yht.	3,5	5,8	5,1	1,4	1,2	3,1	2,2	1,3	1,5
Tehdasteollisuus pl. Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	-0,2	3,7	3,6	-0,3	0,2	1,5	2,3	1,6	1,3
Kaivostoiminta ja louhinta	-41,7	-27,0	-14,2	-3,3	7,0	-15,7	11,2	1,0	0,6
Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto	14,8	3,9	-4,4	-7,1	-8,9	0,7	-3,8	3,0	1,0
Koko teollisuus	2,7	4,7	4,4	0,4	0,9	2,4	2,1	1,5	1,4

¹⁾ Kausitas. tuotannon kolme viimeistä kuukautta kolmeen edelliseen verrattuna.

²⁾ Kumulatiivinen tuotanto vuoden alusta verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

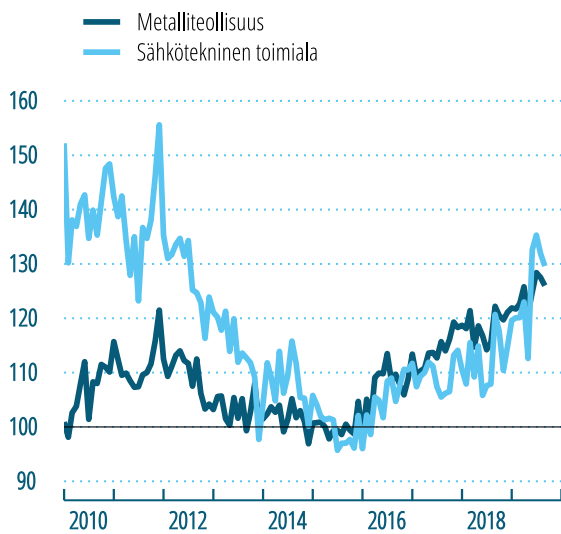
³⁾ Tuotos kansantalouden tilinpidon mukaan.

Lähde: Tilastokeskus.

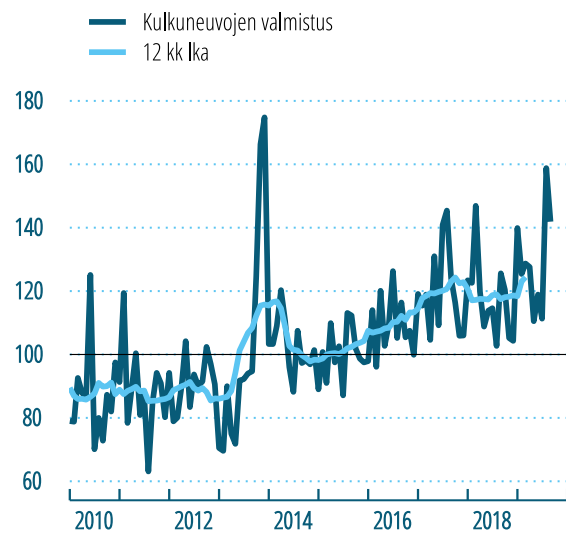
Arvonlisäyksen volyymi toimialoittain (%-muutos)

	2018 II	2018 III	2018 IV	2019 I	2019 II	2019 III	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Koko teollisuus	-0,2	-1,2	-3,0	-0,4	2,8	5,5	0,1	1,2	0,1
Tehdasteollisuus	-0,2	-1,1	-3,0	0,5	2,9	6,8	0,0	1,2	-0,1
Metsäteollisuus	-8,5	-13,3	-12,0	-6,3	-1,8	0,8	-9,7	-2,0	-1,5
Kemianteollisuus	-3,4	-1,8	-12,0	-4,3	5,4	0,4	-2,3	1,4	0,5
Metalliteollisuus pl. sähkötekn.	4,2	-1,2	1,1	1,2	2,5	5,6	4,0	4,0	-1,0
Sähkötekn. teollisuus	0,3	8,9	0,1	7,5	8,2	22,6	1,8	-1,3	2,1
Koko teollisuuden muutos ed. nelj.	-2,2	-0,1	-1,2	4,1	0,0	1,4			

Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.

Teollisuustuotanto, kausitasoitus
(ind 2015=100)

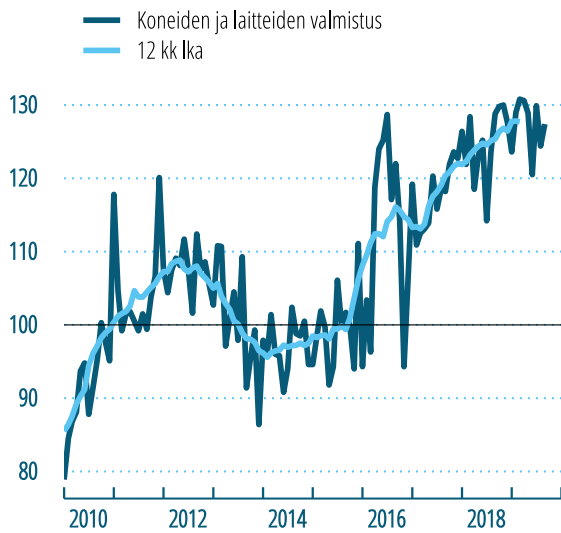
Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuustuotanto, kausitasoitus
(ind 2015=100)

Lähde: Tilastokeskus.

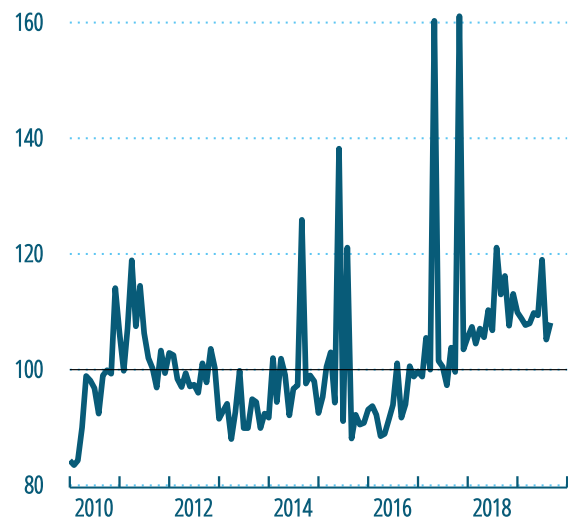

Teollisuustuotanto, kausitasoitus (ind 2015=100)

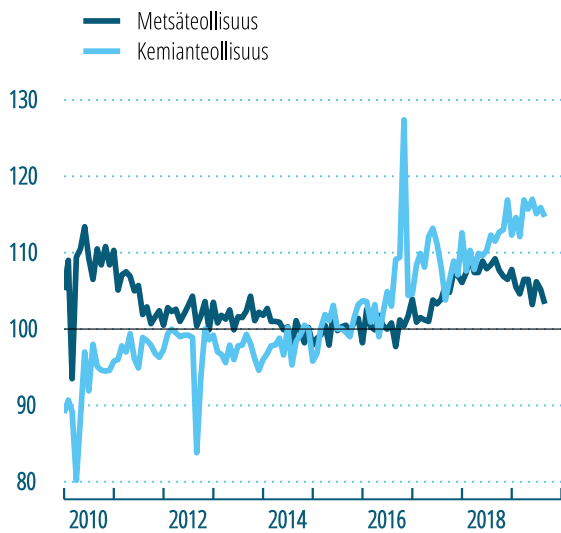

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuuden uudet tilaukset (ind 2015=100)

Lähde: Tilastokeskus.

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuuden ja rakentamisen työn kysyntä laskussa

> [Julkisyhteisöjen työn kysyntä kasvussa](#)

> [Jalostuselinkeinojen työllisyyden lasku jyrkentyi syyskuukausina](#)

> [Ulosmittaushenki synkentää työllisyysnäkyviä](#)

Työvoimatutkimuksen mukaan työllisyyden kasvuvauhti on kuluneen vuoden aikana hidastunut tuntuvasti. Tammi-lokakuussa työllisyyden vuosikasvu oli 1,1 prosenttia pudoten 1,6 prosenttiyksikköä vuodentakaisesta.

Elo-lokakuussa työllisyyden vuosikasvu oli 1,2 prosenttia hidastuen vuodentakaisesta 1,2 prosenttiyksikköä. Syksyllä työllisyyden putoamistahdin hidastumiseen vaikutti merkittävimmin julkisyhteisöjen työllisyyden kasvun vauhdittuminen.

Yksityisillä toimialoilla työllisyyden kasvuvauhdin putoaminen kiihtyi syyskuukausina teollisuuden ja rakennustoiminnan työllisyyden laskun vetämänä.

Teollisuuden työllisyystrendi on ollut vuoden ajan laskussa. Tammi-lokakuussa teollisia työpaikkoja oli 1,6 prosenttia vuodentakaisesta vähemmän.

EK:n marraskuun suhdannebarometrissa teollisuuden toimialojen lähikuukausien työllistämisaikheet ovat järjestään negatiivisia.

Rakentamisen työllisyystrendi kääntyi laskuun kuluvan vuoden alussa, ja syyskuukausina alan työllisyys putosi kuin kivi. Tammi-lokakuussa työllisyys supistui 2,7 prosenttia vuodentakaisesta, eikä rakennusalan tuotannon ja työllisyyden laskulle näy loppua.

Verotuksen selvä kiristyminen ensi vuonna ja työntekijäjärjestöjen vaatimukset edellisen vaalikauden ”vaurioiden” korjaamiseksi niin palkkojen kuin työajankin osalta ovat synkistäneet yksityisen sektorin työn kysyntänäkymiä.

Toisaalta hallituksen julkisten menojen kasvuojelma on parantanut ennen muuta julkisyhteisösektorin työllisyysnäkyviä.

Kaiken kaikkiaan ekspansiivisen menopolitiikan ja työmarkkinoilla muhivien kustannuspaineiden purkautumisen yhteisvaikutus koko kansantalouden työllisyyteen on selvästi negatiivinen.

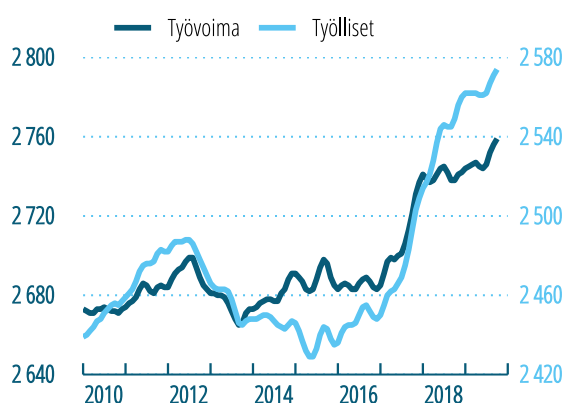
Työllisyyden vuosimuutos sekä työttömyys- ja työllisyysasteet (%)

	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	3 kk ¹⁾	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Alkutuotanto	3,7	-15,5	13,0	8,0	-9,5	0,5	2,0	2,0	1,0
Teollisuus	-0,3	6,7	-4,2	-7,3	2,6	-0,3	1,9	-0,1	-1,0
Rakennustoiminta	2,8	-2,0	-6,4	-5,8	-16,8	-1,4	6,0	1,5	-1,5
Kauppa	1,5	-6,6	1,3	1,7	1,1	-0,1	3,2	1,8	-0,5
Liikenne	4,2	-1,1	7,8	5,9	5,4	1,2	5,0	1,0	0,5
Rahoitus, liike-el. palv.	-5,4	3,6	8,2	-1,1	8,3	0,9	1,0	3,1	0,3
Julk. ja muut yhtk. palv.	-0,8	1,0	-0,7	6,5	0,9	0,4	2,0	-0,6	1,3
Julkinen sektori	-2,9	-1,5	4,0	5,9	-2,1	0,4	-0,5	-2,0	1,2
Työlliset yhteensä	0,0	-0,1	1,2	1,6	0,9	0,4	2,7	0,9	0,2
Työvoiman tarjonta	-0,5	-0,6	0,6	1,1	0,7	0,4	1,3	0,0	0,0
Tyött.aste, kausitas. sarja	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	0,0 ²⁾	7,4	6,5	6,3
Työll.aste, kausitas. sarja	72,4	72,5	72,6	72,7	72,7	0,2 ²⁾	71,7	72,4	72,7

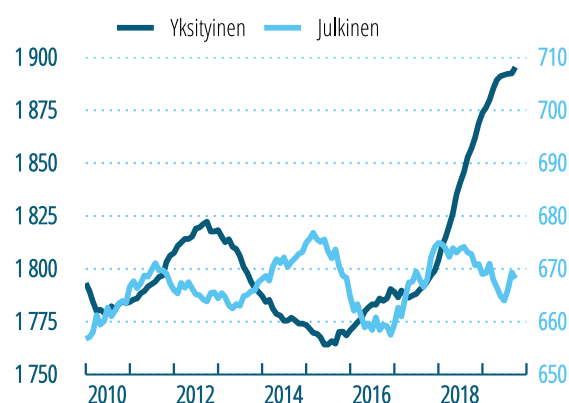
¹⁾ Vuosisummasta laskettu kolmen viimeisimmän havainnon keskiarvo kolmeen edelliseen verrattuna, %-muutos. Kausivaihtelusta tasoitettuja työllisyyslukuja.

²⁾ %-yksikköä.

Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.

Työn kysyntä ja tarjonta, trendi
(1 000 henkilöä)

Lähde: Työvoimatutkimus.

Yksityisen ja julkisen sektorin työlliset,
12 kk, lka summa

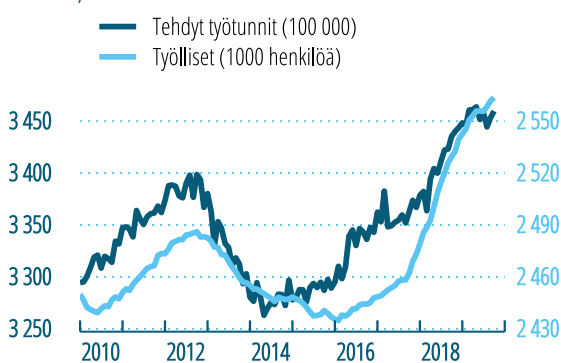
Lähde: Työvoimatutkimus.

Työpanos, 3 kk, Ika (vuosimuutos-%)

	2019 Kesä	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka
Alkutuotanto	2,2	-3,1	-0,4	-2,7	5,2
Teollisuus	1,6	2,9	-1,8	-2,1	-2,0
Rakennustoiminta	-0,7	-1,2	-7,3	-7,5	-12,5
Kauppa	-2,6	-3,0	-4,3	-1,4	-1,1
Liikenne	2,6	3,3	1,7	6,0	7,1
Rahoitus, liike-elämää palv. toim.	-3,6	1,0	1,8	5,1	4,2
Julk. ja muut yhtk. pal.	-2,2	-1,6	-4,0	0,9	0,4
Yhteensä	-1,0	-0,3	-2,4	0,2	0,1

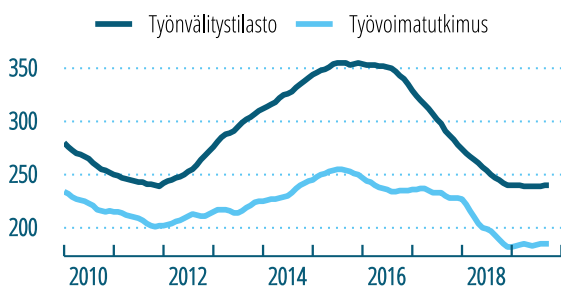
Lähde: Tilastokeskus.

Työlliset ja tehdyt työtunnit, 12 kk, Ika summa

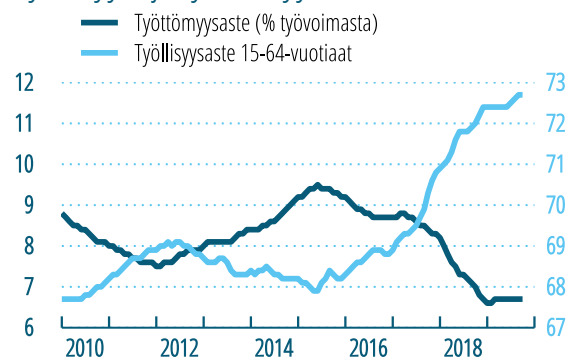
Lähde: Työvoimatutkimus.

Työttömyys, trendi (1 000 henkilöä)

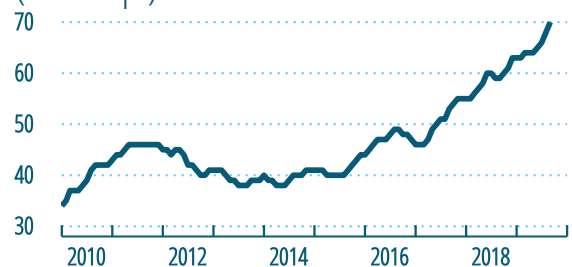
Lähteet: Työministeriö, Tilastokeskus.

Työllisyys- ja työttömyysaste (%)

Lähde: Työvoimatutkimus.

Uudet avoimet työpaikat, trendi (1 000 kpl)

Lähde: Työministeriö.

Kuluttajahintainflaatio hidastui 0,7 prosenttiin

> Inflaatio painui 0,7 prosenttiin

> Asumisen hintojen nousu hidastunut

> Tupakka, vuokrat, ravintolahinnat, liha ja sähkö nostivat inflaatiota eniten

> Vaihtosuhte vahvistunut selvästi vuoden takaisesta

Inflaatio hidastui edelleen

Kuluttajahintainflaatio hidastui vain 0,7 prosenttiin lokakuussa. Sitä jarrutti ennen kaikkea neljäsosan painolla vaikuttava asumisen hintaerä, jossa vuosi-inflaatio hidastui syyskuun 1,8 prosentista 1,2 prosenttiin. Myös terveydenhoitoon liittyvien hintojen vuosinousu hidastui edelliskuukaudesta.

Asumisen kontribuutio kokonaisinflaatioon aleni 0,29 prosenttiyksikköön. Alkoholi ja tupakka kontribuoivat 0,23 prosenttiyksikköä ja hotellit ja ravintolat 0,20 prosenttiyksikköä.

Elintarvikkeiden hinnat olivat lokakuussa vain 0,2 prosenttia viime vuotista korkeammalla. Vihannesten, hedelmien ja kalan hinnat alenivat, mutta muun muassa lihan ja viljatuotteiden hinnat nousivat. Lihan hinta oli 4,6 prosenttia viime vuotista korkeammalla.

Asumisen hintainflaatiota on hidastanut sähkön hinnan nousun hidastuminen. Touko-kesäkuussa sen vuosinousu oli kymmenen prosenttia, mutta nyt lokakuussa enää 3,5 prosenttia, mikä sekkin on toki suhteellisen paljon. Asuntolainojen korot jarruttavat edelleen kokonaisinflaatiota.

Raakaöljy ei enää jarruta inflaatiota

Marraskuussa raakaöljyn euromääräinen maailmanmarkkinahinta oli sama kuin viime vuonna. Polttoaineet eivät siten enää hidasta inflaatiota marraskuussa. Eurostatin ennuste Suomen EU-yhdenmukaistetulle inflaatiolle marraskuussa on 0,8 prosenttia, eli 0,1 prosenttiyksikköä alle lokakuun lukeman.

Metsäteollisuus painaa vientihinnat laskuun, mutta muilla toimialoilla on nousua

Tavaraviennin hintaindeksi oli elo-lokakuussa 1,5 prosenttia alempana kuin vuosi sitten. Lasku johtuu pitkälti metsäteollisuuden vientihintojen alenemisesta, joka on edelleen jatkunut paperiteollisuudessa. Metalliteollisuudessa hinnat ovat hieman viime vuotista korkeammalla. Hinnat ovat olleet nousussa jopa tietokoneissa sekä elektronisissa ja optisissa laitteissa, joissa hintojen aleneminen on ollut normaalia.

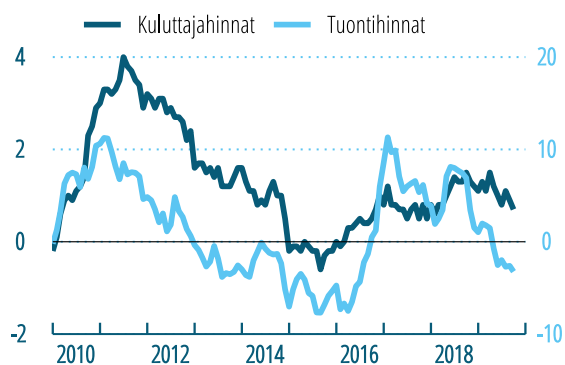
Vaihtosuhte, eli vienti- ja tuontihintojen suhde, on kuitenkin parantunut, sillä tuontihinnat ovat alentuneet enemmän kuin vientihinnat. Lokakuussa vaihtosuhte nousi 1,8 prosenttia vuoden takaisesta.

Hinnat (vuosimuutos, %)

	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	2019 Marras	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Suomi, harmonisoitu	1,0	1,2	1,0	0,9	0,8	1,0	1,0
Euroalue, harmonisoitu	1,0	1,0	0,8	0,7	1,0	1,2	1,2
Suomi, kansallinen KHI	0,8	1,1	0,9	0,7		1,0	1,1
Tuontihinnat (tavarat)	-2,0	-2,7	-2,6	-3,3		-0,3	-0,6
Kotimarkkinoiden perushintaind.	0,2	-0,2	-0,4	-1,0		0,9	1,1
Rakennuskustannusindeksi	0,4	0,9	0,8	0,5		1,0	1,2

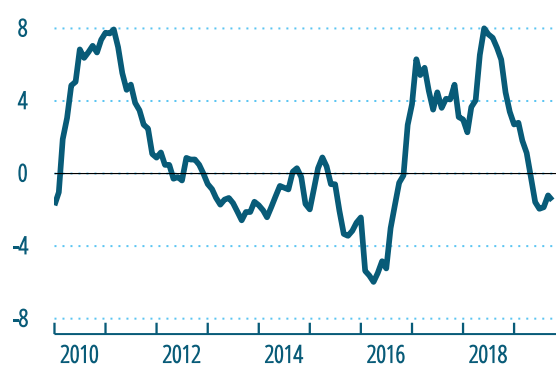
Lähteet: Tilastokeskus, Eurostat, Suhdanne 2019:2.

Hinnat (vuosimuutos, %)

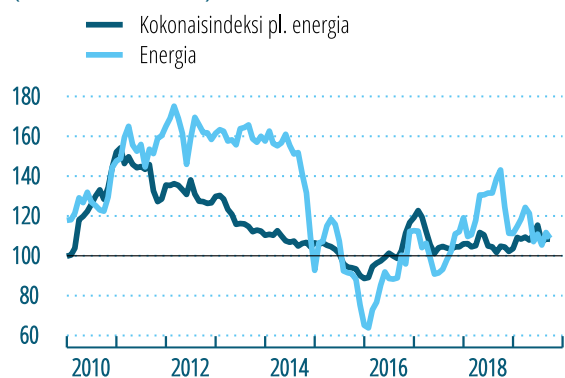
Lähde: Tilastokeskus.

Vientihinnat (vuosimuutos, %)

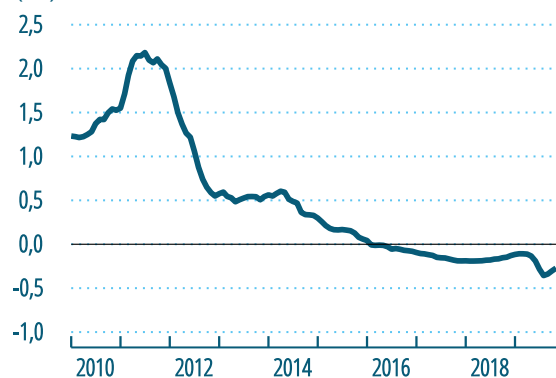
Lähde: Tilastokeskus.

Raaka-aineiden eurohinta (ind 2015=100)

Lähde: HWWI.

12 kk, Euribor (%)

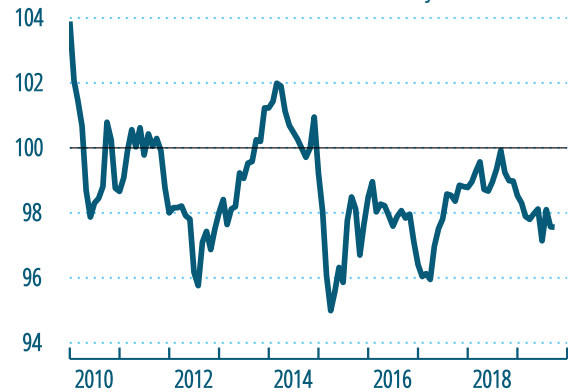
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Kuluttajahinnat (indeksipainot 2019) (vuosimuutos, %)

	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka
Kokonaisindeksi	0,8	1,1	0,9	0,7
Elintarvikkeet ym. (12,8 %)	0,7	1,7	0,3	0,4
Alkoholi ja tupakka (4,8 %)	3,9	5,0	5,0	4,9
Vaatus ja jalkineet (4,5 %)	0,2	0,8	0,3	0,3
Asuminen ym. (24,3 %)	1,6	1,6	1,8	1,2
Kalusteet, kodinkoneet (5,1 %)	0,6	0,3	-0,2	-0,3
Terveys (5,1 %)	1,1	1,3	1,2	0,8
Liikenne (14,2 %)	0,1	-0,3	-0,5	-0,4
Viestintä (2,4 %)	1,0	1,3	1,0	0,8
Kulttuuri, vapaa-aika (11,4 %)	-0,5	-0,3	-0,2	-0,4
Koulutus (0,4 %)	1,2	1,2	1,6	1,6
Ravintolat ja hotellit (7,5 %)	1,0	2,0	2,4	2,7
Muut (7,5 %)	0,2	0,3	0,5	0,4

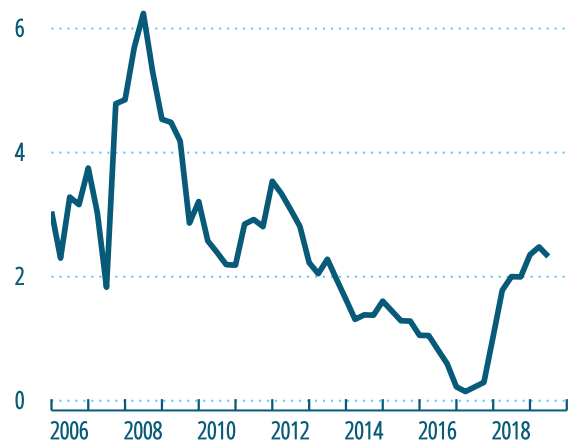
Lähde: Tilastokeskus.

Suomen reaaliin efektiivinen valuuttakurssi (ind 2010=100, laskettu kuluttajahinnoilla)

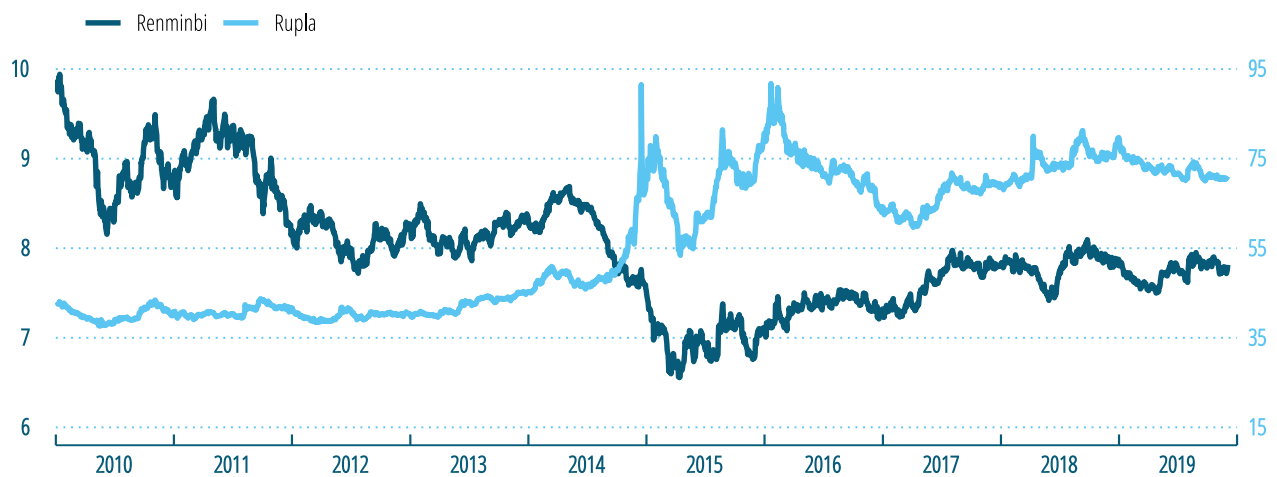
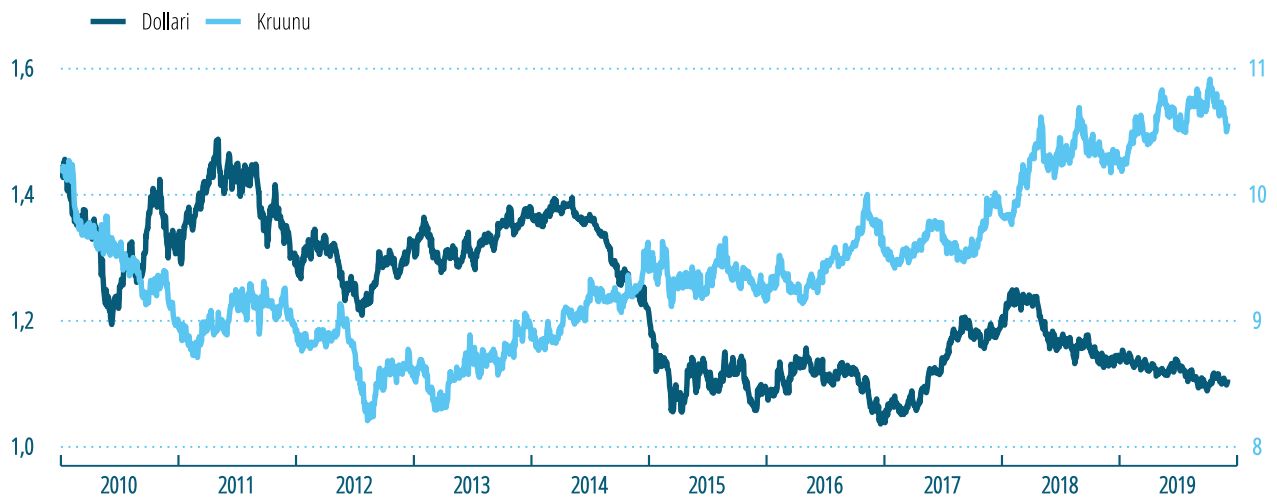
Kun käyrä nousee, valuuttakurssi vahvistuu.
Lähde: BIS.

Nimellinen ansiotasoindeksi (vuosimuutos, %)

Lähde: Tilastokeskus.

Valuuttakursseja euron suhteen

Kun käyrä nousee, euro vahvistuu.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Verotuksen jälkikannon muutos syventää budjettivajeita III-neljänneksellä

> Veronpalautuksia maksettiin III-neljänneksellä yli 2 mrd. euroa

> Lisäverot maksuun loppuvuonna

> Verotuksen jälkikannon uusi rytmi heiluttelee myös kotitalouksien tuloja ja kulutusta

Tänä vuonna toteutettujen verotuksen järjestelmäuudistusten takia verotilastojen luotettavuus on heikentynyt.

Verohallinnon oman arvion mukaan veronsaajilta uupuu ansiotuloveroja yli 700 milj. euroa, josta vajaat 600 milj. euroa on kunnallisveroa ja loput valtion tuloveroja.

Myös verokertymien kausivaihtelu muuttunut ja sillä on merkittäviä vaikutuksia kotitalouksien tulokehitykseen, yksityiseen kulutukseen sekä julkisiin budjetteihin.

Verokertymiä pienentävät (kasvattavat kotitalouksien tuloja) veronpalautukset (noin 2,4 mrd. euroa) maksettiin III-neljänneksellä ja niitä kasvattavat (pienentävät kotitalouksien tuloja) lisäverot (noin 1,1 mrd. euroa) pantiin maksuun elo-marraskuussa.

Alustavan arvion mukaan verojen jälkikannon ajoitusmuutoksen vuoksi julkisyhteisöjen rahoitusasema heikkeni rajusti III-neljänneksellä.

Julkinen vaje näyttää kasvaneen muutoinkin, sillä julkisyhteisöjen verotulojen (pl. ansiotuloverot) III-neljänneksen kasvu hidastui vuodentakaisesta 0,4 prosenttiyksiköllä 2,6 prosenttiin. Julkisten menojen kasvunopeus pysyi vertailujaksolla ennallaan 2,2 prosentissa.

Verolajeista ripeintä kasvua ylläpiti yhteisöveron tuotto, joka matalan vertailutason takia kasvoi peräti 17 prosenttia.

Välillisten verojen kasvuvauhti hidastui 1,5 prosenttiyksikköä 3,2 prosenttiin. Myös työnantajan ja vakuutetun palkkaperusteisten sosiaalivakuutusmaksujen kasvunopeus väheni.

Tilastokeskuksen tilinpidon ennakkotietojen mukaan julkinen kulutus kasvoi III-neljänneksellä 3,5 prosenttia, mikä oli 0,4 prosenttiyksikköä viime vuoden heinä-syyskuun kasvua enemmän.

Julkiset investoinnit supistuivat III-neljänneksellä 2 prosenttia, joten vuodentakaisesta kasvusta pudottiin 6 prosenttiyksikköä.

Valtiovarainministeriön seuranta-aineiston mukaan sosiaalimenojen (eläkkeet ja muut sosiaalietuudet) kasvu vauhdittui vuodentakaisesta 0,8 prosenttiyksiköllä 1,7 prosenttiin.

Tilastokeskus julkistaa joulunalusviikolla kattavamman ennakoarvion julkisen talouden III-neljänneksen kehityksestä.

Verotulojen ja valtiontalouden kehitys

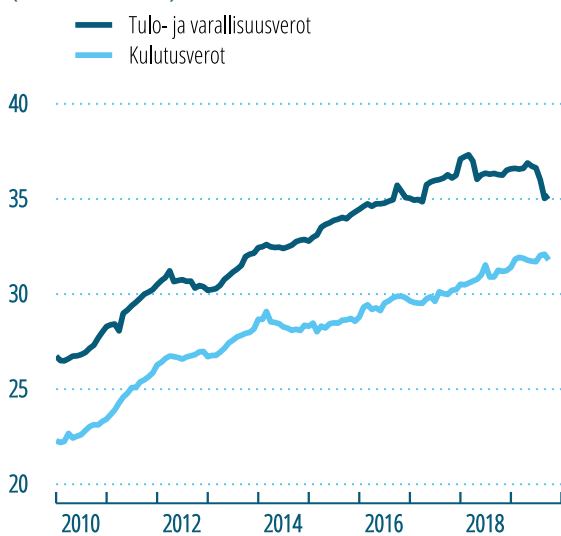
	2019 Heinä	2019 Elo	2019 Syys	2019 Loka	12 kk ²⁾	2018	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Valtion ja kuntien verotulot¹⁾	-1,9	-5,5	-15,7	-2,2	-0,8	1,9	3,7	3,4
Välittömät verot	-2,8	-20,7	-27,6	4,3	-3,0	0,7	4,9	3,8
Välilliset verot	-0,9	14,1	2,6	-10,8	1,7	3,3	2,0	3,0
Julkisten toimialojen palkkasumma, %-muutos	2,5	2,7	1,4		3,6	3,0	3,2	3,5
Valtiontalous, mrd. euroa tulojäämä	-0,4	-0,1	-0,7	-1,0	-1,7	-1,8	-1,6	-2,2
Budjettitalouden velka, mrd. eur	104,5	104,4	106,3	105,0		105,0	106,6	108,8

¹⁾ Vuosimuutos, %

²⁾ 12 kk liukuvan summan vuosimuutos, %

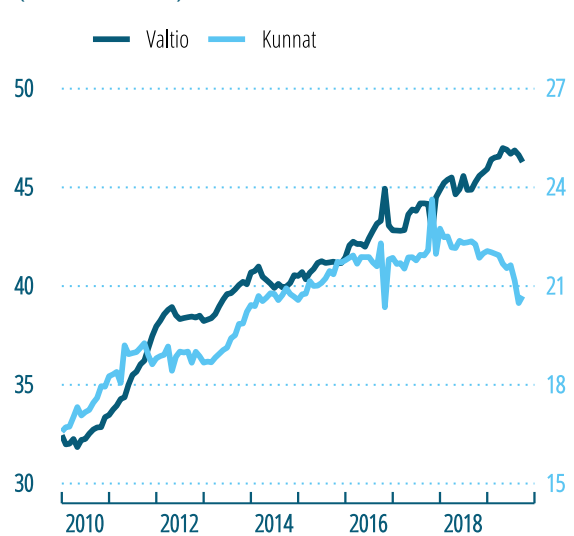
Lähteet: Verohallinto, Valtiokonttori, Suhdanne 2019:2.

Välilliset ja välittömät verot, 12 kk, summa (mrd. euroa)

Lähteet: Verohallinto ja Valtiokonttori.

Valtion ja kuntien verotulot, 12 kk, summa (mrd. euroa)

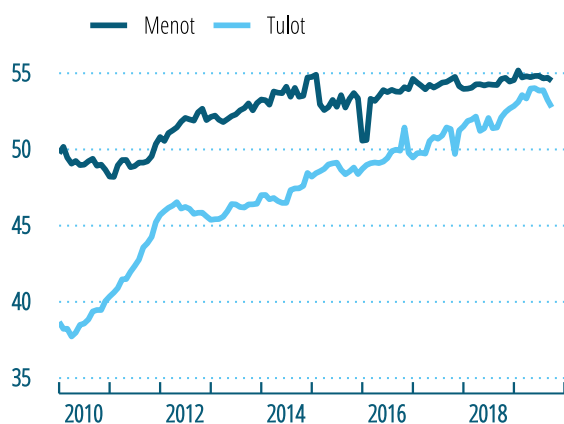
Lähteet: Verohallinto ja Valtiokonttori.

Julkisyhteisöjen kulutuksen ja investointien volyymi (% ed. vuodesta)

	2018 ¹⁾ III	2018 ¹⁾ IV	2019 ¹⁾ I	2019 ¹⁾ II	2019 ¹⁾ III	Q _t /Q _{t-1}	2018 I-IV	Ennuste 2019	Ennuste 2020
Kulutus	1,0	0,2	2,0	2,3	0,5	-0,5	1,5	1,8	1,4
Investoinnit	4,4	8,9	-2,7	6,2	-3,2	-0,9	5,5	1,1	2,7

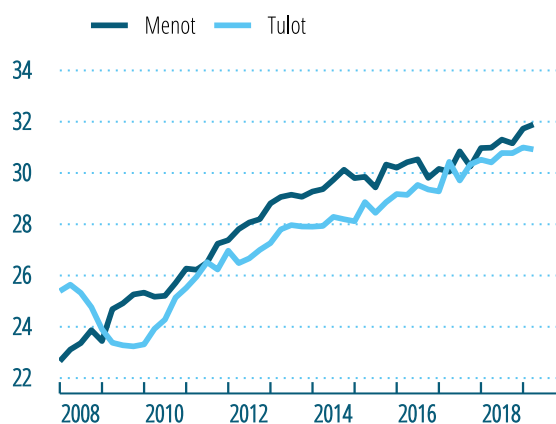
Lähteet: Tilastokeskus, Suhdanne 2019:2.Työpäiväkorjattu %-muutos ed. vuodesta.

Valtion tulot ja menot ilman sijoituksia, 12 kk summa (mrd. euroa)

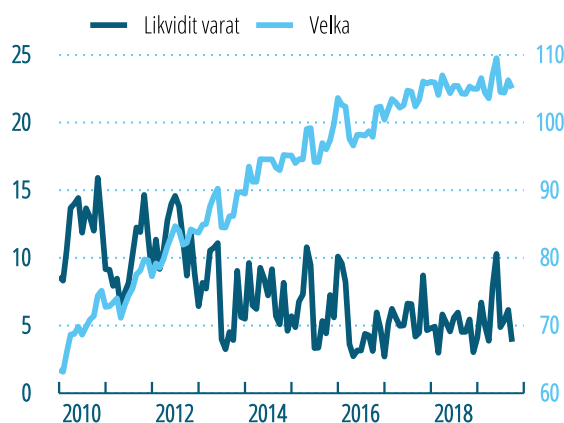
Lähde: Valtiokonttori.

Julkisyhteisöjen tulot ja menot, kausitasoitus (mrd. euroa)

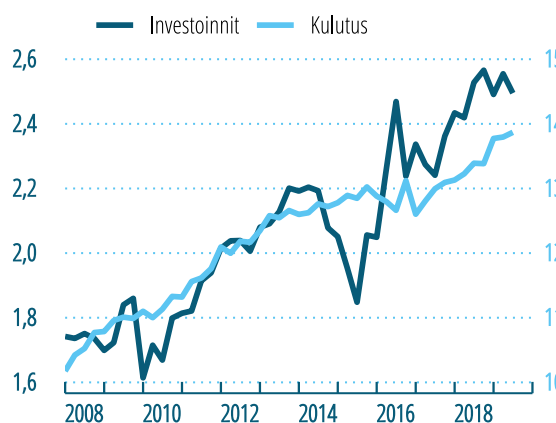
Lähde: Tilastokeskus.

Valtion velka ja likvidit varat (mrd. euroa)

Lähde: Valtiokonttori.

Julkinen kulutus ja investoinnit (mrd. euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

Talousennusteet vuodelle 2019 (%-muutos, ellei toisin mainittu)

	Etla	PT	PTT	SP	VM	HB	Nordea	OP	Danske	Komissio	Med	Min	Max
	16.9.	17.9.	12.9.	11.6.	7.10.	9.10.	4.9.	19.11.	17.6.	7.11.			
Bkt	1,1	1,3	1,3	1,6	1,5	1,4	1,2	1,4	1,3	1,4	1,4	1,1	1,6
Tuonti	1,1	1,5	1,5	1,9	1,8	2,5	1,5	2,6	2,0	1,8	1,8	1,1	2,6
Vienti	3,8	4,0	2,5	2,8	2,4	3,5	3,0	3,0	3,0	1,9	3,0	1,9	4,0
Kulutus	1,0	1,0			1,6	1,2		1,2	0,7		1,1	0,7	1,6
— yksityinen	0,7	1,0	1,2	1,3	1,7	0,7	1,0	1,0	0,8	0,6	1,0	0,6	1,7
— julkinen	1,8	1,0	1,5	0,4	1,4	2,5	1,2	1,5	0,5	2,4	1,5	0,4	2,5
Investoinnit	1,4	1,4	0,6	1,8	0,4	1,1	0,5	1,5	0,0	0,7	0,9	0,0	1,8
Varastojen muutos (kontr.)	-1,1			0,0			-0,3			0,3	-0,2	-1,1	0,3
Kokonaiskysyntä	1,1	1,5			1,9						1,5	1,1	1,9
Kuluttajahinnat (SP ja EC: harm.)	1,0	1,1	1,0	1,3	1,1	1,1	1,1	1,0	1,2	1,2	1,1	1,0	1,3
Työttömyysaste, %	6,5	6,6	6,6	6,5	6,5	6,6	6,5	6,5	6,5	6,7	6,5	6,5	6,7
Ansiotaso	2,5	2,7	2,7	2,4	2,7	2,6	2,5	2,5	2,5		2,5	2,4	2,7
Teollisuustuotanto (HB: arvonlisäys)	1,8				3,0	2,0	2,5				2,3	1,8	3,0
Vaihtotase / bkt, %	-0,9		-1,1	-0,7	-1,2	-1,3	-1,7	-0,7	-1,7	-1,3	-1,2	-1,7	-0,7

Talousennusteet vuodelle 2020 (%-muutos, ellei toisin mainittu)

	Etla	PT	PTT	SP	VM	HB	Nordea	OP	Danske	Komissio	Med	Min	Max
	16.9.	17.9.	12.9.	11.6.	7.10.	9.10.	4.9.	19.11.	17.6.	7.11.			
Bkt	0,9	1,1	1,2	1,5	1,0	0,7	1,0	0,5	1,0	1,1	1,0	0,5	1,5
Tuonti	2,2	1,0	1,0	1,8	2,3	1,5	1,7	1,2	2,5	2,5	1,8	1,0	2,5
Vienti	1,3	2,0	1,5	2,1	2,4	1,2	1,0	0,5	2,0	2,2	1,8	0,5	2,4
Kulutus	1,2	1,2			1,5	1,4		1,0	1,3		1,3	1,0	1,5
— yksityinen	1,1	0,9	1,0	1,4	1,4	1,2	1,4	0,8	1,2	1,1	1,2	0,8	1,4
— julkinen	1,4	2,0	1,5	0,6	1,7	1,8	1,0	1,5	1,5	2,5	1,5	0,6	2,5
Investoinnit	0,8	-1,0	0,5	1,6	-0,3	-1,0	0,1	0,6	1,0	0,4	0,5	-1,0	1,6
Varastojen muutos (kontr.)	0,2			0,1			0,2			0,0	0,2	0,0	0,2
Kokonaiskysyntä	1,3	1,1			1,7						1,3	1,1	1,7
Kuluttajahinnat (SP ja EC: harm.)	1,1	1,0	1,0	1,4	1,4	1,2	1,3	1,2	1,5	1,4	1,3	1,0	1,5
Työttömyysaste, %	6,3	6,7	6,9	6,4	6,3	6,5	6,4	6,5	6,4	6,5	6,5	6,3	6,9
Ansiotaso	2,7	2,1	2,8	2,8	3,1	2,8	3,0	2,5	2,5		2,8	2,1	3,1
Teollisuustuotanto (HB: arvonlisäys)	1,4				1,8	1,0	1,5				1,5	1,0	1,8
Vaihtotase / bkt, %	-0,8		-0,8	-0,7	-1,3	-1,4	-1,6	-1,4	-1,4	-1,5	-1,4	-1,6	-0,7

Talousennusteet vuodelle 2021 (%-muutos, ellei toisin mainittu)

	Etla 16.9.	PT -	PTT -	SP 11.6.	VM 7.10.	HB 9.10.	Nordea 4.9.	OP -	Danske -	Komissio 7.11.	Med	Min	Max
Bkt	1,1			1,3	0,9	1,0	0,5			1,0	1,0	0,5	1,3
Tuonti	2,7			2,6	2,0	1,2	1,2			3,0	2,3	1,2	3,0
Vienti	2,5			2,8	2,1	1,4	1,5			2,4	2,3	1,4	2,8
Kulutus	1,1				1,1	1,1					1,1	1,1	1,1
— yksityinen	1,2			1,4	1,5	1,0	1,0			1,5	1,3	1,0	1,5
— julkinen	0,7			0,1	0,1	1,2	0,4			0,4	0,4	0,1	1,2
Investoinnit	1,1			1,9	0,3	0,6	0,5			1,5	0,9	0,3	1,9
Varastojen muutos (kontr.)	0,1			0,1			-0,4			0,0	0,1	-0,4	0,1
Kokonaiskysyntä	1,6				1,5						1,6	1,5	1,6
Kuluttajahinnat (SP ja EC: harm.)	1,4			1,6	1,7	1,4	1,3			1,5	1,5	1,3	1,7
Työttömyysaste, %	6,1			6,3	6,2	6,7	6,4			6,4	6,4	6,1	6,7
Ansiotaso	2,6			2,6	2,9	2,7	2,8				2,7	2,6	2,9
Teollisuustuotanto (HB: arvonlisäys)	1,5				1,4	0,0	1,2				1,3	0,0	1,5
Vaihtotase / bkt, %	-0,6			-0,6	-1,2	-1,2	-1,6			-1,7	-1,2	-1,7	-0,6

ETLA

**Elinkeinoelämän
tutkimuslaitos**

**The Research Institute
of the Finnish Economy**

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki
